

Torkos Edina (RTF, konzulens: Kecséné Dravecz Márta pénzügyőr ezredes, címzetes főiskolai docens és kiemelt oktató): Drogkereskedelem pénzügyőri szemmel[1]

Debreceni Jogi Műhely, 2005. évi (II. évfolyam) OTDK Különszám, (2005. július)

I. Bevezetés és rövid helyzetáttekintés

*„Szeresd egészségedet, mert ez a jelen.
Védd a kisgyermeket, mert ez a jövő.
Őrizd szüleid egészségét! - mert
a múlton épül fel a jelen és a jövő.”*

Bárczi Gusztáv

A XX. század emberét pusztító káros szenvedélyek között kiemelkedő szerepet játszik a kábítószer élvezet. Napjainkban már nincs olyan földrész, ahol ne szedné áldozatait. Az ENSZ adatai szerint 48-50 millióan élnek rendszeresen a kábítószer vagy a pszichotróp anyagok valamilyen fajtájával, és ez a szám évről-évre növekszik - főleg a fiatalok körében.

A kábító hatású anyagokkal való visszaélés nem új keletű. Az ősember félelmének oldására különböző növényeket, vagy növényi főzeteket használt, észrevette, hogy azok közül nem egy részegséget, gyönyört keltő állapotot, színes álomvilágot teremtett, vagy éppen a harci erőt, tettekészséget fokozta. A természeti népek az egészségük megóvására és betegség kezelésére használták. Ezeket a szereket különleges becsben tartották, és legtöbbször a titkát csak a beavatottak, sámánok, varázslók és papok ismerték, és misztifikálták a használatát. Az első rendszeres kábítószer élvezők, valószínűleg a mostoha természeti körülmények között élő népek voltak. Az Andok indiánjai és az indiai páriák nehéz életkörülményeik elviselhetővé tételére használták a drogokat tartalmazó növényeket, azok gyümölcseit, főzeteit.

A kábítószeresítés mai okait a társadalmi, gazdasági és szociális tényezőkben kell keresni. Ilyenek a társadalmakban fellelhető feszültségek, ellentmondások, a gazdasági nehézségekből való kilábalás kilátástalansága (munkanélküliség, szegénység, lakáshelyzet), az ideológiai eszmék hiánya vagy zavaros volta, a lelki problémáktól való megszabadulás reménytelensége, gyermekkori veszélyeztetettség (elvált, alkoholisták, bűnözők vagy éppen jólszituált, de elfoglalt szülők gyermekei). A fiatalság sajátos felfogása és természetes kíváncsisága, a szűkebb és tágabb baráti környezet hatása mind-mind oka lehet a kábítószer fogyasztás kezdetének, illetve folytatásának.

Alapvetően három embercsoport veszélyeztetett elsődlegesen:

- Az első csoportba tartoznak azok, akik nehezen viselik el a fájdalmat, legyen az testi vagy lelki.
- A második csoportba tartozók függőségi igénye nagyobb az átlagosnál. Ezek az emberek nehezen találják meg egyedül az élet során számtalanszor adódó nehézségekből a kiutat és nincs mellettük megértő, óvó valaki (család, barát), akire számíthatnának a helyes út megkeresésében. Ide tartoznak a veszélyeztetett fiatalok is.
- A harmadik csoportot alkotja a veszélyeztetett helyzetet teremtő elhagyatottság érzése, függetlenül attól, hogy az valós-e vagy vélt. Ebbe a csoportba sorolható a túlságos elkényeztetettség is.

A veszélyeztetett fiataloknál nagyon fontos az iskolai és a baráti környezet. Az iskolák nagy része teljesítmény orientált, és háttérbe szorul a nevelői tevékenység. Kevés a diákok

sikerélménye, ezzel együtt nő a kimerültség és az állandó feszültség, ami szintén elvezethet a kábítószerhez. Fokozottan jelentkezhet a barátok csábítása is, hiszen a kamaszkorban mindent ki akarnak próbálni a fiatalok, nincs kellő felelősségérzetük. Sok tizenéves fiatal a szükségesnél több pénzzel is rendelkezik, s ha ez le nem kötött idővel párosul, potenciális lehetőség adódik a kábítószer kipróbálására.

Továbbá az okok között lényeges szempont a drogok kínálata, a hozzájutás lehetősége, hiszen ma már nemcsak a rosszhírű drogdizókban juthatnak hozzá a kábítószerhez a fogyasztók, hanem gyakorlatilag bárhol és bármikor: az utcán, sőt egyre inkább az iskolákban is. Annak ellenére, hogy ma már egyre szélesebb körben nemzetközi megállapodások, egyezmények tiltják a kábítószeres illegális termesztését, előállítását és forgalmazását, a piaci törvényeken alapuló kereskedelem egyre inkább jelen van. A prevenció szinte az egyetlen sikeresnek mondható stratégia e káros szenvedély visszaszorítására, és ez azért is fontos, mert a félrecsúszottak éppúgy, mint a haszon megszerzése érdekében semmitől vissza nem riadó gátlástalanok, másokat is magukkal ragadhatnak a társadalom különböző rétegeiből.

A fogyasztóréteg széleskörű kialakulásának megakadályozása, a jelenlegi tendencia növekedésének csökkentése érdekében nagyon fontos tehát a megelőzés, amely két részből tevődik össze, az első az egészségügyi felvilágosítás, a második a kábítószerhez jutás megakadályozása. Ehhez azonban a nemzetközi megelőzésen túl ismerni kell azokat az anyagokat, amelyek ellen harcolunk, a lehetséges útvonalakat, rejtési módokat és jogszabályi vonatkozásokat, hogy eredményesebben lehessen felvenni a küzdelmet.

II. Kábítószerre vonatkozó jogszabályok

1. Nemzetközi kábítószer egyezmények:

Magyarország valamennyi kábítószer-konvenciónak a tagja. Az 1961. évi Egységes Kábítószer Egyezményt, a módosításokról szóló 1972. évi jegyzőkönyvet és a pszichotróp anyagokra vonatkozó 1971. évi egyezményt, az 1965. évi 4. számú tvr., illetve az 1979. évi 25. számú tvr. léptette életbe. Az 1988. évi konvenciót 1996-ban ratifikálta a magyar parlament. Ez utóbbi nemzetközi norma érvényesítése a belső jog, s elsősorban a büntetőjog szabályainak módosításával az elmúlt két évben végül is megvalósult.

A New Yorkban kiadott Egységes Kábítószer Egyezményt (1961. 03. 31.) 77 ország írta alá, majd 1981-ig további 47 ország csatlakozott hozzá. Rendszerezett 107 kábítószerként használható anyagot, s egyben szabályozta az ellenőrzést (tudományos és/vagy gyógyászati célt szolgál-e, nemzetközi kereskedelem), elsőként határozta meg a nemzetek megelőzési és ellenőrzési feladatait. Kötelezővé tette az ENSZ Kábítószer Bizottsága felé az adatszolgáltatást, továbbá jelentéstételi és engedélykötelezettséget írt elő.

A Bécsben megjelentetett Egyezmény a pszichotróp anyagokra (1971.02.21.) címet viselő megállapodást már 102 ország írta alá. Szabályozta az előállítást, kereskedelmet, elosztást, rendelést, használatot. A külkereskedelem szigorú ellenőrzését vezette be (export/ import területén egyaránt). Ugyancsak Bécsben adta ki az Egyesült Nemzetek Szövetsége, a Kábítószeres és Pszichotróp Anyagok Illegális Kereskedelem Elleni Egyezményt. Az egyezmény bünyügyi vonatkozású, speciálisnak tekinthető olyan nemzetközi norma, amely kiegészíti a korábbi egyezményeket. A szervezett bűnözéssel szembeni fellépés eredményességének érdekében szigorú szabályt rögzít. Ennek lényege az, hogy a kábítószeres, és a pszichotróp anyagokon túl elkobzás tárgyát képezheti minden, amelyet az ilyen cselekmények segítésére szántak, vagy ami az ilyen cselekményekből bármilyen következményként származott (pénz, előállító gépsorok). De azok a dolgok is, amelyek az ilyen ügyletekhez kapcsolódó pénzmosási tranzakciókat bizonyíthatják, vagy azok leleplezését szolgálják.

2. Hazai szabályozás: kábítószer- rendészeti jogszabályok

Fontos szerepe van az 1962. évi LXIII. törvénynek, az Adatvédelemről szóló törvénynek, mely szerint a kábítószer fogyasztók személyes adatai a különleges védelmet élvező egészségügyi adatok körébe tartoznak, s orvosi titoknak minősülnek. Ennek függvényében:

- Az orvosi titoktartási kötelezettség vonatkozik a gyógyszerekre, az ápolókra és valamennyi, a beteg gyógykezelésével kapcsolatos tevékenységet végző személyre is.
- Sem az orvosok, sem a mentősök nem jelezhetik a rendőrségnek, ha drogbeteg kereste fel őket, illetve kábítószer fogyasztó rosszullete miatt kértek segítséget tőlük.
- Az egészségügyi intézményektől a hatóságok általában bűnüldözési célra nem kérhetnek drogbeteggel kapcsolatos adatokat, csak megnevezett személyről, amennyiben ellene büntetőeljárás folyik.
- Az egészségügyi dolgozók nem kötelesek tanúvallomást tenni, ha a vallomással megszeznék titoktartási kötelezettségüket.

A kábítószer fogyasztók adatai statisztikai célokra csak személyazonosításra alkalmatlan módon használhatók fel. Tudományos kutatáshoz is csak engedély alapján lehet e személyes adatokat megismerni, de a publikáció ezen adatokat nem tartalmazhatja.

Ha a kábítószer fogyasztó személy adatvédelmi jogait megsértették, például adatait indokolatlanul nyilvánartották, használták vagy nyilvánosságra hozták, akkor a személy az adatvédelmi biztoshoz fordulhat vagy a bíróság előtt kártérítést követelhet.

A Kábítószer-rendészeti tevékenységhez alapvető forrásként szolgál az 1994. évi XXXIV. Törvény, azaz a Rendőrségi törvény. E jogszabály már olyannak tekinthető, amely a rendszerváltást követő realitásokat figyelembe véve, a rendészeti feladatokat oda telepíti, ahol azok elláthatók.

A Vám-és Pénzügyőrség feladatait az 1995. évi C. törvény és végrehajtási rendeletei, a 45/1996 (III.25.) PM rendelet és a 10/1996 (III.25.) PM. rendelet határozzák meg. A Vámtörvény idevonatkozó rendelkezései közül kiemelve a pénzügyőr legfőbb jogait:

- Ellenőrzi a szállítás alatt lévő vámárukat, árukat, vizsgálja a külföldi eredetű áruk vámkezelésének megtörténtét, megvizsgálhatja és igazoltathatja a szállítás alatt lévő vámáruk származását, e célból közutakon személyeket, járműveket állíthat meg. Megvizsgálhatja a vasúti és autóbusz-pályaudvarokon, hajóállomásokon, repülőtereken tartózkodó, illetőleg vasúton, hajón, személyszállító közforgalmú gépjárművön szállított utasok csomagjait a szállítóeszközön tartózkodás ideje alatt, menet közben vagy az állomásokon.
- Megállapíthatja a vámszervezet hatáskörébe tartozó bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésén tetten ért, illetőleg annak elkövetésével vagy abban való részességgel alaposan gyanúsítható személyek kilétét. E célból jogosult az ilyen személyeket feltartóztatni, a vámszervezet szerveihez előállítani.
- A vámszervezet hivatásos állományú tagja, amennyiben alapos a gyanú, hogy az ellenőrzés alá vont személy testében, testüregében kábítószer vagy kábítószernek minősülő anyagot szállít, jogosult az ilyen személy beleegyezésével vizeletvétel és orvosi vizsgálat elrendelésére. A beleegyezés megtagadása esetén a vámszerv vezetője felhatalmazó kérelmet terjeszt elő az illetékes ügyészséghez. Ilyen esetben a vizeletvétel és az orvosi vizsgálat csak az ügyész felhatalmazásával rendelhető el.
- A jogszerűen fellépő pénzügyőr intézkedéseinek az ellenőrzött személy köteles alávetni magát.

Az Európai Unióba történő belépés eredményeként folyamatban van az új magyar vámtörvény megalkotása. A tervezetek szerint a Vám- és Pénzügyőrség feladatköre továbbra sem változik. Ennek oka, hogy a csatlakozáshoz Magyarország megfelelő jogszabályi háttérrel rendelkezik, ezt példázzák eredményeink is. Például csak a kábítószer-felderítést említve köztudott, hogy hosszú évek óta már uniós viszonylatban is toplistások vagyunk.

Az ennek végrehajtására alkotott Pénzügyminiszteri rendelet tervezet szabályozza a fokozott ellenőrzés alá eső termékek vámkezelésére kijelölt vámhivatalokat, ezek közül a kábítószeres és pszichotróp anyagok tekintetében az alábbi vámhivatalok jogosultak eljárni:

- fővámhivatalok
- Budapesten: a Csepel-térségi és a Dél-Pest térségi vámhivatal
- Pest megyében: a Buda-térségi vámhivatal
- Horvát-Magyar határszakaszon: a letenyei vámhivatal
- Szerb-Magyar határszakaszon: a röszei és a tompai vámhivatal
- Román-Magyar határszakaszon: a nagylaki, ártándi és a gyulai vámhivatal
- Ukrán-Magyar határszakaszon: a záhonyi vámhivatal
- Nemzetközi légi forgalomban: az 1. számú Repülőtéri Vámhivatal

Ha nem ezeknél a vámhivataloknál történik a felderítés, a teendőket egy későbbi VPOP utasítás fogja szabályozni.

A kábítószerrel összefüggő tevékenységeket a büntetőjog is szabályozza, az 1998. évi LXXXVII. törvénnyel módosított 1978. évi IV. törvény, melynek 282. §-a, a 282/A §-a és a 282/B §-a a „Visszaélés kábítószerrel” bűncselekmény, a 283/A § pedig a „Visszaélés kábítószer előállításához használt anyaggal” törvényi tényállását tartalmazza. Az ezt követő, 1993. évi XVII. törvénnyel bevezetett szabályozás arra a kriminálpolitikára épült, miszerint a büntetőjognak eltérő módon kellene kezelni azokat, akik maguk is áldozatnak tekinthetők, és azokat az elkövetőket, akik a bűncselekményt haszonszerzés végett követik el. A szabályozást az eltelt időben azonban több oldalról is kritika érte.

1. Egyrészt aggály merült fel a jogalkalmazó számára a tényállás alkalmazásával szemben, mivel a csekély és a jelentős mennyiség fogalmak meghatározása nem volt egyértelmű, így a bűnüldöző szervek számára nem nyújtott megfelelő lehetőséget a fogyasztó és a kereskedő közötti egyértelmű különbségtételhez. Erre irányuló korrekció az 1998. évi LXXXVII. törvénnyel történt meg, melynek 83. §-a már egyértelmű választ ad a tényállási elemet képező csekély és jelentős mennyiség fogalmak meghatározására.

2. A másik módosítás arra irányult, hogy eleve magasabb büntetési tétel keretről induljon az elkövetési magatartások közül a forgalmazási tevékenység fenyegetettsége, mint az előállítás vagy a fogyasztás. E módosításnak köszönhetően a Btk. már különbséget tesz a fogyasztó és a kereskedő között és módot ad arra, hogy a kábítószer fogyasztó börtönbüntetés helyett kezelésben részesüljön. Ám ezt csak azok választhatják, akik csekély mennyiségű kábítószerrel tartottak maguknál, másnak nem adtak belőle, és a hat hónapos kezelésnek alávetik magukat.

3. A legújabb megközelítés viszonylatában pedig a büntetőjog enyhébb büntetési tétellel szankcionálja a függőségi állapotba jutott fogyasztóknál a kábítószer-fogyasztást.

A nem kábítószerfüggő fogyasztók számára az eljárási jogszabályok adnak tágabb teret a méltányosabb megítélésre. Például: a büntetőeljárási törvényben, az ügyészség feladatkörében van egy ilyen mérséklési lehetőség. Az ügyészség a bűncselekmény társadalomra veszélyességének csekély foka, vagy csekéllyé válása miatt megrovást alkalmazhat. Azonban dönthet úgy is, hogy minimum egy, maximum két évre elhalasztja a vádemelést. Ilyenkor kötelező magatartási szabályokat is megállapíthat, például alkalmi fogyasztók esetében

drogfüggőséget megelőző kezelésen való részvételt. Amennyiben a megszabott idő alatt a vádlott nem követ el újabb bűncselekményt, megszüntetik az eljárást. Ha az ügyész vádat emel, a bíróság a büntetés kiszabását elhalaszthatja, vagyis minimum egy, maximum három évre próbára bocsáthatja, ha alaposan feltételezhető és ezáltal elérhető, hogy a vádlott „jó útra térjen”. A próbára bocsátás idejére is meg lehet szabni magatartási szabályokat. Ha a próbaidő eredményesen telik el, vagyis a terhelt a szabályokat betartja és nem követ el ismét bűncselekményt, az eljárást megszüntetik.

A testület történetében 2001. év az egyik legsikeresebb esztendőként szerepel, ugyanis az Országgyűlés ekkor fogadta el a Büntetőeljárásról szóló törvény módosítását, mely alapján a „Visszaélés kábítószerrel” bűncselekmények nyomozásához a Vám-és Pénzügyőrség megkapta a nyomozóhatósági jogkört. E törvény szerint „Az ország területére történő behozattal, az ország területtől kivittel, valamint az ország területén átvittel elkövetett visszaélés kábítószerrel (Btk.282./A.§) és a visszaélés kábítószer előállításához használt anyaggal (Btk. 283/A. §) bűncselekmény nyomozását a Vám-és Pénzügyőrség végzi, ha a bűncselekményt a Vám-és Pénzügyőrség észleli vagy a feljelentést a Vám-és Pénzügyőrséghez teszik meg”. Miután a törvénymódosítás csak 2003. július 01-jén lépett hatályba, az azt megelőző esztendő a felkészülés és felkészítés jegyében telt el.

2003. július 1-én hatályba lépett a 71/2003.(VI.18.) VPOP utasítás amely a Vám- és Pénzügyőrség nyomozó hatóságai hatáskörébe tartozó visszaélés kábítószerrel bűncselekmény felderítése esetén teendő elsődleges intézkedésekről rendelkezik. Ezen intézkedés öt fő tevékenységre vonatkozik, melyek a következők:

1. vámvizsgálat
2. elsődleges intézkedések
3. helyszínbiztosítás
4. helyszíni szemle
5. a lefoglalt kábítószer gyanús anyagok szállítása

1. vámvizsgálat: Rendelkezik arról, mikor kell tételes vámvizsgálatot vagy rendészeti ellenőrzést tartani az ország területére behozattal, az ország területéről kivittel, valamint az ország területén átvittel elkövetett visszaélés kábítószerrel bűncselekményre utaló adat vagy körülmény megállapítása esetén. Előírja továbbá, hogy ezen ellenőrzéseket egy fő pénzügyőr nem végezheti, azt legkevesebb két fő pénzügyőr hajthatja végre méghozzá oly módon, hogy a vizsgálatot ténylegesen végzőket egy fő folyamatosan biztosítja. Ha a szolgálati helyen egy fő pénzügyőr teljesít szolgálatot, és a jármű, szállítmány vagy a személy okmányai alapján megállapítja, hogy tételes vizsgálat lefolytatása indokolt, a személy, illetőleg a jármű visszatartása mellett szolgálati előjáróját köteles haladéktalanul értesíteni, az ellenőrzést egyedül nem kezdheti meg.

Szabályozza még, hogy a tételes vámvizsgálat során mind a ruházat és csomag, mind a jármű átvizsgálása során törekedni kell, hogy az előtalált kábítószer gyanús anyagok csomagolása, illetve környezete nyomkutatóra alkalmas állapotban maradjon. A rejtékhelyet lefoglalási jegyzőkönyvben vagy a helyszínbiztosításról készített jelentésben és lehetőség szerint fénykép és/vagy videó felvétellel dokumentálni kell. Amennyiben a csomagolás vagy a jármű fizikai megbontása szükséges, annak megkezdése előtti állapotot is rögzíteni kell.

2. Elsődleges intézkedések: A tételes vámvizsgálat befejezését követően haladéktalanul értesíteni kell a Vám- és Pénzügyőrség Központi Bűnüldözési Parancsnokság (továbbiakban VP KBP) ügyeletét arról, hogy hol, mikor, milyen mennyiségű kábítószer gyanús anyagot

derítettek fel, várható-e további gyanús anyag felderítése, hány gyanúsítható személy van, milyen állampolgárságúak, ki- vagy beléptetés során történt a vámvizsgálat, milyen járművel érkeztek, van-e helyszíni szemlére lehetőség, illetve a bűnügyi készenléti szolgálat vezetője kivel, milyen telefonszámon vegye fel a kapcsolatot. A VP KBP ügyeletes tisztje ezt követően tájékoztatja a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező nyomozó hatóság vezetőjét, munkaidőn túl a készenléti szolgálat vezetőjét, aki köteles haladéktalanul a felderítés helyére kiszállni, és az intézkedést átvenni. Rendelkezik azokról az esetekről is, amikor a nyomozó hatóság munkaidőn kívül nem köteles a felderítés helyére kiszállni. Ez esetben azonban a felderítést követő első munkanapon kell intézkedni a kábítószer- gyanús anyag kábítószer- vizsgálati laboratóriumba szállításáról.

3. Helyszínbiztosítás: az a tevékenység, amelyet a pénzügyőr a bűncselekmény helyszínén, a helyszíni szemle előtt, annak során, szükség esetén azt követően a helyszín őrzésére, lezárására, a nyomok biztosítására fogatosít. A pénzügyőr kötelezettségei a helyszín biztosítása során:

- a bűncselekmény elkövetésén tetten ért elkövetőt fel kell tartóztatnia, és elő kell állítania
- az eseményben érintetteket, az eseményt észleelőket igazoltatni kell
- nyomon üldözés késedelem nélküli teljesítése
- az illetéktelen személyeket távol kell tartania a helyszíntől
- a helyszínt körül kell határolni, az eredeti állapotában meg kell őriznie
- a közrendet zavaró cselekményeket, forgalmi torlódásokat meg kell szüntetnie
- a helyszínre megérkező szemlebizottság vezetője részére jelentést kell tennie
- a helyszínről való bevonulást követően írásban jelentést kell tennie

4. Helyszíni szemle: helyszíni szemlét akkor kell tartania, ha a bizonyítandó tény felderítéséhez vagy megállapításához tárgy vagy helyszín megtekintése, illetőleg tárgy vagy helyszín megfigyelése szükséges, és a szemle tárgyát egyáltalán nem, vagy csak jelentős nehézség, illetve költség árán lehetne a bíróság, az ügyészség, illetőleg a nyomozó hatóság elé vinni. A vámőrség hatáskörébe tartozó helyszíneknek kell tekinteni azt a területet, épületet, építményt, illetve járművet, ahol vagy amivel a bűncselekményt elkövették, illetve a bűncselekmény részét alkotó vagy azzal összefüggő egyéb részecselekmény, esemény olyan elváltozásokat okozott, melyek a büntetőeljárás során bizonyítékként értékelhetők.

Különösen azokban az esetekben kell helyszíni szemlét tartani, ha a kábítószer- gyanús anyag a jármű szerkezetén belül vagy annak üregeiben van elrejtve, illetőleg azt nem gyárilag kialakított rejtkehelyen próbálták elvonni a hatóság szeme elől. A szemle befejezését követően annak lezárásaként jegyzőkönyvet kell felvenni.

5. A lefoglalt kábítószer- gyanús anyagok szállítása: A feltárt anyagok tárgyi bizonyítékot képeznek, ezért a felderítést követően azok bűnjelként kezelendők, és kábítószer- vizsgálati laboratóriumba szállítandók

Ezen intézkedésekről alkotott utasítás vagy jogszabály teljeskörűen szabályozza a nyomozó hatóságok eljárásának technológiai rendjét, melyek szem előtt tartásával az eljárásban folyamatosan kimagasló eredményeket tudnak felmutatni.

A törvények érvényesítése a rendvédelmi szervek tevékenységében valósul meg. Azonban nagyon fontos a végrehajtás során szem előtt tartaniuk, hogy munkájuk középpontjában a drogfogyasztó ember védelmének kell állnia. Ez a legfőbb társadalmi cél, valójában ezért kell a drogok kínálatának gátat vetni. Az embert azon a címen, hogy pusztítja önmagát nem szabad bűnözőnek tekinteni, és akként kezelni, ezért semmiképpen nem lehet pusztán célpontja és tárgya, de még eszköze sem a bűnüldözésnek. A rendvédelmi szervek munkája

rendkívüli jelentőségű, mégsem a legnagyobb fontosságú. A bűnüldözői érdek nem helyezhető a gyógyuláshoz, a sikeres szocializációhoz, az egyéni integrációjához fűződő társadalmi érdek elé, csak amennyiben azt a törvények megengedik és a Magyar Köztársaság alkotmányos jogrendjének szellemével összhangban van.

III. A kábítószer Európában

1. A kereskedelem kialakulása

Köztudott, hogy a természetes eredetű kábítószerek nem teremnek meg mindenütt a világon. Csak az arra éghajlatilag megfelelő és társadalmi berendezkedésük folytán alkalmas országok folytatnak kábítószer-alapanyag termelést. Ezekben az országokban hagyományok alapján csak a saját fogyasztásukra termelték a mákot, a kendert, a kokacserjét, a peyotl-kaktusz ősidők óta. A túlnépesedés, az elszegényedés problémája azt eredményezte, hogy az ott élő emberek a kis jövedelmet biztosító kultúrnövények helyett jólétet adó kábítószer-növényeket termeljenek. Ettől mind az ENSZ, mind az országok kormányainak erőteljes „lebeszélése” sem tudta és tudja eltántorítani őket.

A kábítószer térhódítása a nyugat-európai, észak-amerikai országokban a fizetőképes kereslet jelenléte miatt magával vonja a természetes piactörvényeken alapuló kereskedelem kialakulását, azaz:

- a vásárlók részéről kereslet van Nyugat-Európában, Amerikában
- a termelő országok részéről kínálat lép fel
- a távolságok és a haszon miatt a kereskedő vállalja magára az eljuttatást a két pólus között.

A kereskedelem kialakulására jó példa, hogy 1 kg 80 %-os tisztaságú heroint a termelőtől körülbelül 5.000 USD-ért veszi meg a kereskedő, míg a fogyasztó a hígítások után ugyanekkora mennyiségű, körülbelül 3-5 %-os tisztaságú heroinért közel 800 ezer USD-t fizet ki. Így a kereskedelmi láncolatban résztvevő laboratóriumok, nagykereskedők, szállítók, kiskereskedők, utcai árusok körülbelül negyvenszeres hasznon osztoznak.

2. Az ópíátok ”útvonala”

Az ópíátok előállításához szükséges mákacserjét elsősorban a Közel-, Közép- és Táv-Kelet bizonyos országaiban, valamint Közép-Amerika egyes vidékein termelik.

Ilyen országok:

- Táv-Keleten Mianmar, Thaiföld, Laosz. Ezen országok képezik az úgynevezett ”Arany Háromszöget”.
- Közép-Keleten Afganisztán, Pakisztán és Irán egyes összefüggő területei az ”Arany Félhold” nevű kábítószertermelő területet alkotják.
- Közel-Keleten Libanonban, míg Közép-Amerikában Mexikóban és Peruban folyik a termelés.

Az Arany Háromszög országaiban az ENSZ adatai alapján évi 3.000 tonna mákot termelnek a heroin előállításához, mintegy 260 ezer hektáron, míg az Arany Félhold területein évi 2.000-2.500 tonnára becsült a termelés. Az ópíátok fő felvevő piaca 1970-ig Észak-Amerika és Nyugat-Európa volt. Az európai piaci igények kielégítésére 1978-ig a nyers ópiumot - esetleg a morfint - Franciaországba, Marseilles környékére szállították, ahol titkos laboratóriumokban finomították tovább heroinná, innen Dél-Franciaországból került elosztásra Európa és Amerika felé a korzikai bandák irányítása alatt.

A szállító országok bandái azonban felismerték, hogy saját országukban a titkos laboratóriumokat nem veszélyeztette nagy mértékben a saját rendőrségük, a finomított áru

jóval nagyobb haszonnal értékesíthető és szállítása is könnyebb. A francia hatóságok kemény fellépése, valamint az előbb említett okok miatt így áttevődött a termelő országokba és közvetlen környékükre a termelés, az előállítás és szállítás megszervezése.

A kereskedelmi útvonalak megválasztásában a kábítószer maffia mindig viszonyult az uralkodó politikai helyzethez. Az 1970-es évektől Európának Törökország volt a fő heroin ellátója, majd 1974-75-től a délkelet-ázsiai országokból érkezett a döntő többségű kábítószer. Mivel ezekben az években még nagyrészt hajóval szállítottak, a Marseilles környéki kudarcok miatt az átvevőhelyek Hollandiába (Amsterdam), Németországba (Hamburg) és Olaszországba (Nápoly) tevődtek át. Itt azonban a korzikaiaktól a kínai nemzetiségű csoportok vették át a kábítószer ellenőrzését. A 80-as, 90-es években pedig a kurdok és albánok szerepe nőtt meg.

3. A „balkáni” útvonal mentén

1982-től pakisztániak, irániak, törökök, indiaiak, libanoniak is bekapcsolódtak az illegális kereskedelembe. Ebben az időben még főleg a légi és tengeri útvonalakat találták a legbiztonságosabbnak a pakisztáni-afgán heroin Európába csempészésére, de mivel napjainkra Afganisztán átvette a vezető szerepet az ópiumtermelésben, az egyre nagyobb mennyiségek miatt ma már a szárazföldi szállítás a domináló. Ez Pakisztán-Irán-Törökország-Európa útvonalon halad. A délnyugat-ázsiai és közel-keleti heroin először Kelet-Törökországba, Van, Gaziantep, Diybaker, Erzurum helységekre érkezik meg Iránból. Innét szállítják Isztambulba a fő elosztó központba, ahonnan Európa felé indulnak a jól elrejtett drogszállítmányok. Napjainkban az albánok miatt azonban előtérbe került ismét a tengeri útvonal. Ma már az európai heroin kereslet 75 %-át ilyen úton juttatják el a fogyasztókhoz. Az úgynevezett „balkáni” útvonal 1986 óta aktivizálódott.

Három fő útvonalat ismerünk a szárazföldi szállítás vonatkozásában:

- Az északi útvonal: elkerüli Magyarországot.

Törökország → Románia → Ukrajna → Szlovákia → Lengyelország → Németország.

Törökország → Fekete-tenger → Lengyelország → Németország.

Törökország → Krím-félsziget → Balti államok (Finnország)

- Középső útvonal: Magyarországon megy keresztül!

Törökország → Románia → Magyarország → Ausztria → Németország → Hollandia

- Déli útvonal:

Törökország → Bulgária → Szerbia → Németország

Törökország → Bulgária → Szerbia → Olaszország

Vannak olyan útvonalak is, melyeket az úgynevezett tengeri közúti balkáni útvonalként emlegetnek, mint például:

- Törökország → Görögország → Olaszország → Spanyolország
- Törökország → Görögország → Albánia → Olaszország
- Törökország → Románia (Constanța) → Magyarország → Ausztria → Németország, Svájc
- Törökország → Görögország → Németország → Hollandia → Dánia → Nagy-Britannia

A balkáni közúti főútvonalak az E 5-ös, az E 15-ös és az E 96-os számozású közutak, melyek gyakorlatilag összekapcsolják a kelet-európai országokat a nyugat-európai nagyvárosokkal. Ezek a főútvonalak Magyarország határát Röszkénél, Nagylaknál, Tompánál, Ártándnál,

Csengernél a keleti és déli oldalon, Győrnél, Rajkánál, Komáromnál, Hegyeshalomnál, Sopronnál a nyugati és északi oldalon metszik. A főútvonalak elhelyezkedésüknél fogva kivétel nélkül áthaladnak Budapesten.

Magyarország vonatkozásában a heroincsempészes, a vasúti forgalom kihasználása a Szófia→ Bukarest→ Budapest útvonalon történik. Ez a vasútvonal a magyar határt befelé Lökösházánál, kifelé Sopronnál, Hegyeshalomnál és Szobnál keresztezi. Elkövetői szempontból elsősorban román, jugoszláv, török vagy ritkább esetben arab állampolgárok csempésznek vasúton.

Számítások szerint naponta az Európába indított kábítószer mennyiség 100 kg körülire tehető, ezt az óriási mennyiséget nagyrészt szárazföldi, közúti, kisebbik hányadát vasúti és légi forgalomban juttatják el a rendeltetési helyükre. Az Európai Unió országaiba indított igazán nagy szállítmányokat a jelek szerint tengeri úton próbálják meg célba juttatni. Nem véletlenül, hiszen amióta nem léteznek belső határok az uniós tagállamok között, valamennyi ország korszerű mérőberendezésekkel felszerelt mobil ellenőrző egységeket állított rendszerbe a kamionokba, konténerekbe rejtett olyan illegális áruk felderítésére, mint például az engedély nélkül szállított jövedéki termékek, a fegyverek és a kábítószer. Ezt igazolja, hogy két éve a német határ közelében a holland vámőrség mobil ellenőrző csoportja átvilágított egy kamiont, amely az egyik dán kikötőből Angliába tartott, és 460 kg heroint találtak rajta.

4. Az európai vámhatóságok felderítési eredményei

A kábítószer felderítésekről készült területi statisztikából megállapítható, hogy 2000-hez képest az ezt követő esztendőben a felderítések esetszáma ugrásszerűen megnőtt. Ezzel szemben az eljárások során lefoglalt mennyiség a harmadára csökkent, majd 2003-ra ismét jelentős mértékben emelkedett, a kétszeresére. Ezen csökkenés legfőbb oka a szállítási szokások megváltozására vezethető vissza.

Az Európai statisztikai adatokból megállapítható, hogy jelentős visszaesés tapasztalható az Uniós térségben is, hiszen 2000-ben a vámszervek 232 esetben, összesen 23.851 kg-ot foglaltak le, míg 2001-ben ez az esetszám 139-re, a lefoglalt mennyiség 13.180 kg-ra esett vissza. Arányokban ez az esetszámoknál 40,1 %-os, a lefoglalt mennyiségnél 44,7 %-os visszaesést jelent. Ezen visszaesés jellemző a 2002. és a 2003. esztendőre. A 2002. évben 101 felderítés során 12.044,9 kg kábítószerrel foglaltak le, szemben az azt követő év 125 felderítése során talált 5.426,9 kg-mal. E két év viszonyításából az esetszámok 23,8 %-kal történő növekedése, míg az összesen lefoglalt drog mennyiségének 55 %-os csökkenése állapítható meg. Az elmúlt időszak azt mutatja, hogy a csempészek áttértek a szakaszos szállításra, ami kis tételekben történő szállítást jelent. Legfeljebb néhány kilogrammnyi anyagot, amit országról országra más és más futár visz tovább. Ezen változások másik oka, a fogyasztási szokásokban keresendő, több szintetikus drogot fogyasztanak, amit országon belül is elő tudnak állítani, és az egyre inkább megjelenő hazai cannabis ültetvények is csökkentik a behozatalt.

Megállapítható, hogy a kábítószeresek között a szóródás meglehetősen nagy, érdekes azonban, hogy az európai vámszervek által lefoglalt heroin mennyisége számottevően nem lett kevesebb, még az esetszámok jelentős csökkenése ellenére sem. A várt csökkenés csak a 2002. és a 2003. évre következett be. Ennek oka összetett, többek között jelentős Törökország, Afganisztán, Irán és a volt Szovjetunió területén fekvő Kurdisztánnak igen nagy szerepe a Dél-nyugat ázsiai származású heroin nyugat-európai forgalmazásában. Ezekben az államokban folyó vallási, etnikai és függetlenségi harcokhoz, terrorcselekményekhez pénzre van szükség. A világkereskedelemnek igen kevés olyan ágazata van, ahol az állandó kereslet biztosított, és minimális befektetés mellett óriási haszon érhető el. Ennek egyike a

heroinkereskedelem. Éppen ezért a továbbiakban a heroin felderítésekről kívánok egy részletekbe menő felvilágosítást nyújtani.

A Balkáni-útvonalon korábbi jelentős lefoglalásokat felmutató országokban szintén visszaesett a heroin felderítés. Éveken keresztül Bulgária állt a „toplista” élén, például 2002-ben a bolgár vámhatóság 1480 kg-nyi heroint foglalt le. A helyzet azonban megfordulni látszik, mivel a korábbi évekkal ellentétben tavaly első helyen állt Törökország a maga 860 kg lefoglalt heroin mennyiségével. Bulgária már csak a második helyre szorult vissza 667 kg-mal. Kiemelendő továbbá Magyarország, ahol 2003-ban 309 kg „fehér port” foglaltak le, szemben a 2002. esztendő 160 kg-jával. Ezen felderítési mutató alapján a térségben 15 ország vámigazgatása közül a magyar Vám- és Pénzügyőrség a harmadik helyen áll. Jelentős szerepe van még Németországnak (157,9 kg) és Olaszországnak (144 kg). Mindez tehát azt jelenti, hogy a Balkán-útvonal országaiban általánosan tapasztalt visszaesés ellenére a heroin továbbra is eljut a fogyasztókhoz. Folyamatos szállításokra utal Európa vámszervei által összesen lefoglalt „fehér por” mennyisége is, hiszen a 2003-ban összesen felderített 2.357,32 kg alig marad el a 2002-es évi 2.693,21 kg-tól.

A folyamatosság nem tört meg az afganisztáni események hatására sem, gyakorlatilag a nyugat-európai drogpiacon a heroin utcai beszerzési ára nem változott. Itthon és a közép-európai térségben azonban a háború kitörésekor az utcai dílereknél egy-egy pakett (kb. 0,25 g) ára kb. 30-40 %-kal emelkedett, és emellett a tisztasága is javult, ma már erősebb anyag kerül a piacra. Ennek bizonyítéka a túladagolós halálesetek számának növekedése. Mindebből az a következtetés is levonható, hogy szerencsére sem hazánkban, sem a volt szocialista országokban a heroinnak közel sem akkora a felvevő piaca, mint az Európai Unió tagországaiban.

Törökország a Balkáni-útvonal vámszervei által lefoglalt heroin mennyiségének a 36,5 %-át derítette fel. Az előző (2002-es) évben azonban a török részesedés még csupán 7,8 %-os volt, és csakúgy mint az azt megelőző években, Bulgária volt az, aki lefoglalta a legnagyobb mennyiséget. 2002. esztendőben a bolgár vámhatóság az összes „fehér por” mennyiségének 18,3 %-át, 2001-ben 41 %-át, míg 2000-ben 31 %-át vonta el a csempészekről. Véleményem szerint ez a változás ideiglenes, mint azt az eredmények is jól szemléltetik a bolgár vámszervek mindig kiemelkedő felderítési mutatókkal rendelkeznek. A csempészek számára jelenleg a legnagyobb veszélyt tehát a török, a bolgár, a magyar, a német és az olasz hatóságok jelentik, míg tavaly Hollandia és Lengyelország is kiváló eredményeket ért el a felderítések terén.

Érdemes megvizsgálni a száz kilogramm felett szállított tételek felderítési adatait is.

Míg a magyar vámigazgatás 2000-ben három alkalommal találkozott mázsa feletti mennyiségekkel, addig 2001-ben csupán egyetlen alkalommal, és ez napjainkig is csökkenő tendenciát mutat. Az elmúlt esztendő folyamán a nagyobb tételek szállítása szétaprózódott, aminek oka egyrészt azzal magyarázható, hogy kisebb mennyiséget könnyebb elrejtetni a hatóság elől, másrészt egy-egy felderítés esetén kisebb veszteség éri a hálózatot. A társszervek felderítési adatai pedig azt mutatják, hogy az illegális kábítószer-csempészek egyre inkább az északi (lengyel felderítések) vagy a déli (olasz „fogások”) elkerülő útvonalakat veszik igénybe.

A kis tételeket Magyarországon a kíváncsi szemek elől gondosan elrejtett depókban tárolják, majd nagytételben viszik tovább Nyugat-Európába. Azt senki sem tudja megmondani, hogy vajon hány depó létezik hazánk területén, de hogy vannak, azt a kisebb mennyiségben szállított kábítószerek felderítési esetszámainak növekedése árulja el.

A nagyobb tételű felderítések elmaradása visszavezethető arra a tényre is, hogy a belső határok megszűnésével az uniós vámstervek ellenőrzési lehetőségei lényegesen korlátozódtak. Amennyiben valamely szállítmány nem akad fenn a külső határokon, igen nagy az esélye annak, hogy a szállítmány célba is ér. Mindezt a kábítószer terjesztésében érdekelt bűnözői körök is felismerték, éppen ezért választják gyakrabban a kevesebb kockázattal járó (erős ellenőrzési pontokkal rendelkező) Bulgáriát, Romániát, Magyarországot, Szlovákiát és Csehországot elkerülő útvonalakat.

5. A kábítószer-kereskedelemben érdekelt köre

Eljárás alá vont személyek állampolgársági megoszlásának vizsgálata is egy érdekes kérdés.

Az eltelt esztendő összevetéséből megállapítható, hogy a török állampolgárokat nagyságrendben az albán és bolgár szállítók követik, de a bosnyákok és macedónok sem a legutolsó helyen szerepelnek. Az albán, albán nemzetiségű macedón előretörés a már sokat emlegetett útvonal átrendeződésnek tudható be, mint ahogyan a jugoszláv állampolgárok számának radikális csökkenése is ide vezethető vissza. Ez az új útvonal főleg az olasz vámsterveknek okoz gondot, hiszen ha itt bejutnak az illegális szállítmányok az Európai Unió területére, későbbi ellenőrzésekre már nem kell számítaniuk.

Az illegális droggereskedelemhez szükséges kapcsolatokat az Európában élő török állampolgárságú mintegy 400 ezres kurd nemzetiség biztosítja. Felvetődik a kérdés, hogy kizárólag csak a törökök (kurdok) érdekelt-e a kábítószer kereskedelemben? Természetesen a válasz: nem. De az európai heroin piac 90%-a ma is török kézben van. A török bűnszervezetek 75%-a viszont kurd irányítás alatt áll. Mindez persze korántsem jelenti azt, hogy szállítóként csak török vagy kurd etnikumhoz tartozók jöhetnek számításba, hiszen kábítószerfutárként napjainkban már bárki szóba jöhet. A kábítószer terjesztésében, szállításában érdekelt bűnözők a célszemély kiválasztásakor továbbra sem az állampolgárságot, vagy valamely etnikumhoz való tartozást veszik csak kizárólag figyelembe. Egy-egy kábítószerfutár állampolgárságának annyiban van csupán jelentősége, hogy ilyen feladatokra lehetőleg „tisztá” országok állampolgárait igyekeznek megnyerni. Azokat, akik vízummentesen utazhatnak keresztül Európán, olyanokat akiknek útlevele, járművének rendszáma, felségjelzése egyetlen ország vámsterveinél sem kelt gyanút. Ezen a körön belül is olyan személyek jöhetnek számításba, akik iskolázottságukból, illetve annak hiányából adódó rendkívül rossz anyagi, szociális körülményeik miatt könnyebben befolyásolhatók. Megtalálhatók a tönkrement kisvállalkozók vagy a tönkremenés előtt állók.

Sajnos nem elhanyagolható szempont a zsarolhatóság sem. Igen nagy veszélyt jelentenek az Isztambuli bazársoron rendszeresen megforduló kelet-európai „bevásárló turisták”. A rendszeres bazárlátogatás során egyes helyi árusokkal kialakult barátságok beláthatatlan következményekkel járhatnak. A hitelbe történő vásárlások, az eladósodás, az árusok „baráti” kölcsöne a későbbiekben „apróbb szívességek” kéréséhez, akár nyílt zsaroláshoz vezethet. Az elmúlt néhány év magyar állampolgárokkal kapcsolatba hozható kábítószer felderítései is mind ezt bizonyítják.

IV. Magyarország érintettsége

1. Magyarország forgalmazást befolyásoló általános tényezők

Jelenleg a Balkáni-útvonalon szállított kábítószer jelentik Magyarországra nézve a legnagyobb veszélyt, így tehát az eredményesség az útvonal által érintett határátkelőhelyeken felderített kábítószer mennyiségén mérhető. Azonban a Vám- és Pénzügyőrség felderítésének alakulását befolyásolják az útvonal mentén fekvő országokban zajló események is. A nyolcvanas évek végén válságnak indult, majd polgárháborúba torkolódott délszláv

helyzet következtében, a korábbi igen kényelmes és biztonságos déli balkáni útvonal használatát bizonytalan időre fel kellett függeszteni, de a kieső útvonal pótlása nem váratott sokáig magára. A háború előtt csak elvétve igénybevett északi és középső útvonal annyira előtérbe kerül, hogy az ezt követő időszakban a kábítószer forgalom legnagyobb hányada ezeken keresztül, így Magyarország területén át zajlott, zajlik.

A bekövetkezett politikai események hatására azonban nemcsak a szállítási útvonalakban, hanem a szállítási módokban is komoly változások történtek. Így fordulhat elő, hogy a lefoglalásokban az egyik évben pozitív, még a következőben negatív rekordokról beszélhetünk. Például ilyen volt a Vám- és Pénzügyőrség számára az 1997-es év, hiszen kábítószer csempészek miatt 85 esetben indítottak eljárást és több mint két tonna (2136 kg) kábítószerrel foglaltak le a magyar országhatáron. Negatív rekordnak azt tartják, hogy mindössze alig egy mázsa heroint foglaltak le.

A szállított kábítószer mennyiségek folyamatos változása mellett egyéb meglepetésekkel is szolgál a Balkáni-útvonal. A 2002-es év egyik felderítési szenzációja éppen az egyik magyar határvámhivatalnál történt, ahol egy kilépő Jugoszláv állampolgár dupla falú bőröndjében három kilogramm kokaint találtak (lásd. "Néhány emlékezetes kábítószer felderítés" fejezetben).

Erőteljes visszaesés volt tapasztalható az elmúlt esztendőkhöz képest a légi forgalomban is. Az ok itt is a szállítási szokások megváltozása volt, vagyis egyre kevesebb futár választotta tranzit, vagy célállomásként a budapesti repülőtereket, valamint a postai forgalomból is eltűntek a korábbi években jellemző kábítószerrel tartalmazó küldemények. Úgy látszik, a bevezetett ellenőrzési szigorítások megtették hatásukat. Szintetikus szerekben 1995 volt az áttörés éve: hiszen azelőtt a vámellenőrzések során ilyen anyagot nem találtak. Feltűnően sok levélpostai küldeményben fedeztek fel ilyen szereket 1996-ban. Közel 1,1 tonna amfetamint foglaltak le 1997-ben. Majdnem a teljes mennyiséget egyetlen magyar gépkocsiban találták Rajkánál.

2. Felderítési eredményeink

A szállítási szokásokban beállt változások egyenes következménye, tehát a területi felderítések során lefoglalt kábítószer mennyiség látványos visszaesése. Míg a 2000. évben a Vám- és Pénzügyőrség munkatársai 146 esetben találtak 719 kg kábítószerrel ellenőrzéseik során, addig a 2001-es esztendőben 206 felderítés történt, 238 kg súlyú drog feltárásával. Tehát a terület 2000-ről 2001-re 41,1 %-kal több felderítést folytatott le, amely során 70 %-kal kevesebb drogot foglalt le.

A heroinfelderítések alakulása hazánkban:

A 2000. évhez viszonyítva 2001-ben és 2002-ben a vám- és pénzügyőrségi heroin-felderítések száma a korábbi évekhez képest jelentősen csökkent. Hiszen 2000-ben 13 esetben történt felderítés, melynek során 747 kg "fehér por" került lefoglalásra, míg 2001-ben 9 esetben találtak mindössze 186 kg heroint. Ez a tendencia nemcsak hazánkban, hanem a Balkán-útvonalon szinte valamennyi országban megfigyelhető volt, különösen 2002-ben. A visszaesés az útvonalváltozásokkal és az afganisztáni máktermelés 2001. évi drasztikus csökkenésével volt magyarázható. A 2003-as évben a Balkán-útvonal egyes országaiban, így Törökországban, Bulgáriában, Németországban és hazánkban is számottevő növekedés volt ismét tapasztalható a heroin felderítéseket illetően. Testületünk 2003-ban 12 esetben összesen 309 kg heroint derített fel szemben az előző évi 6 esettel és 160 kg-al. Ez esetszámban 100 %-os, mennyiségben 93%-os növekedést jelent.

Az elmúlt évtizedben a hazánkban lefoglalt heroin döntő részét a román határszakaszon keresztül próbálták meg becsempészni. A tavalyi évben azonban már 6 esetben mintegy 90 kg heroint derítettek fel munkatársaink a szerb határszakaszon. Az elkövetők ezekben az esetekben minden alkalommal szerb, illetve egy alkalommal macedón állampolgárok voltak. Ez egyértelműen arra utal, hogy a volt Jugoszlávia utódállamaiban kábítószer elosztóhelyek, úgynevezett depók vannak. A szerb-montenegrói elkövetők száma azonban nemcsak hazánkban, hanem a Balkán útvonal országában felfedett esetekben is számottevő. Míg 2002-ben az útvonal vámigazgatásai 7 szerb és 6 makedón állampolgárt vettek őrizetbe kábítószer-csempészet miatt, addig 2003-ban 19 szerb és 9 makedón elkövető akadt fel a vámellenőrzéseken. Fontos megjegyezni, hogy a "délszláv" elkövetők nagy része - a korábbi évekhez hasonlóan - albán etnikumú.

Annak ellenére, hogy a szerb határszakaszon nőtt a heroin-felderítések száma, a hazánkban lefoglalt heroin döntő része továbbra is Románián keresztül érkezik hazánkba. 2003-ban 4 ilyen felderítésre került sor, a lefoglalt mennyiség összesen 220 kg volt. Több szempontból is kiemelkedő jelentőségű az év végén, 2003. december 23-án történt heroin-felderítés. A nagylaki vámhivatal kiszombori kirendeltségén egy román mikrobusz dupla tetejéből és padlózatából mintegy 112 kg heroin került elő. Az elkövetők román állampolgárok voltak. Ilyen mennyiségű heroin egy szállítmányban történt felderítésére legutóbb 3 évvel ezelőtt 2000-ben került sor! Ez a felderítés jelzi, hogy nagyobb figyelmet kell fordítani a "kis határátkelőhelyek" kábítószer szempontú ellenőrzésére is, olyan módon, hogy 24 órás figyelőszolgálatot rendszeresítsünk. A kábítószer-csempészek alapvető érdeke, hogy illegális szállítmányaikat a rendeltetési helyükre minél rövidebb időn belül és minél kisebb kockázattal eljuttassák. Ennek érdekében a kábítószer szállítási útvonalon megfigyelik, kitapasztalják, hogy mely országokban, mely határátkelőhelyeken számíthatnak kisebb valószínűséggel arra, hogy szállítmányaikat átvizsgálják.

Emellett azonban a hazai kábítószer-felderítések döntő többsége továbbra is a főbb nemzetközi útvonalakra eső átkelőhelyeken (pl. Nagylak, Rösztke) történik, mivel így érhetnek célba leggyorsabban a szállítmányok. A kisebb átkelőhelyeken történt két jelentős hazai felderítés alapján feltételezhető, hogy a csempészek tisztában vannak azzal, hogy itt kevesebb az esély az ellenőrzésre, tekintettel arra, hogy itt minimális létszámban teljesítenek szolgálatot a pénzügyőrök, és a speciálisan képzett kutatócsoportok tagjai sincsenek állandóan jelen.

3. Új rejtési mód (a „nyelők”)

Testületi kábítószer-ellenőrzéseink során az egyéb drogok felderítésévei kapcsolatosan számottevő változás figyelhető meg. A leglátványosabb változás a kokain-felderítésekben történt. A vám- és pénzügyőrség történetében a 2003-as volt a második legeredményesebb év a lefoglalt kokain mennyiségének tekintetében. 21 esetben összesen 23,8 kg kokain felderítésére került sor. Figyelembe véve, hogy az elmúlt 3 évben 4-5 kg kokaint foglalt le a testületünk évente, és az eredményesebb években is "mindössze" 10-13 kg felderítésére került sor a tavalyi év kiemelkedő jelentőségű volt.

A tavalyi 21 esetből 12 eset a 2. sz. Repülőtéri Vámhivatalnál történt. A Ferihegyi repülőtér utasforgalmi vámhivatalánál 20,4 kg kokaint foglaltak le a pénzügyőrök. Mint ismeretes a kokain hazánkba is elsősorban a dél-amerikai forrásországokból érkezik. A futárok Braziliából, Peruból és Ecuadorból indultak illegális szállítmányaikkal.

Aggasztóan megnőtt 2003-ban a kokaint testüregben csempészők, az ún. "nyelők" száma. Az elmúlt években összesen 7 ilyen elkövetési módszerrel találkoztak a repülőtéri vámosok, melynek során a futárok 6.47 kg-nyi kokaint szállítottak a testüregükben. Ez az esetszám és

mennyiség a 2002-es esztendőhöz viszonyítottan igen magas, amikor is 3 esetben mintegy 1,46 kg kokaint derítettek fel az operatív csoport munkatársai. Rendkívül sokrétű lehet az oka annak, hogy emberek e veszélyes „küldetésre” vállalkozzanak. Sokukat adósságuk átváltásával hitegetve, másokat családjuk kiirtásával fenyegetve bírnak rá, hogy olykor több mint egy kilogramm kokainnal a gyomrukban vágjanak neki a Kolumbiából, Peruból és Bolíviából Budapestig tartó több mint húszórás útnak.

Hosszú ideig Budapest volt a „nyelő” szállítók kedvelt átszállóhelye, ennek oka, hogy Amszterdamban, illetve Milánón keresztül Dél-Amerikából Magyarországra érkező légi utasokat itt kevésbé ellenőrizték, mint az uniós repülőtereken. Mikor a magyar hatóságok megszigorították az ellenőrzéseket, a csempészek taktikát változtattak. Útlevelet cseréltek azért, hogy ne legyen dél-amerikai pecsét a határátlépéskor felmutatott okmányban, amely önmagában is tételes vámvizsgálatra sarkallja a magyar vámosokat. Azonban miután Ferihegyen is felállítottak egy röntgenkészüléket, amellyel másodpercek alatt kimutatható a testüregekbe rejtett „idegen anyag”, egy ideig elkerülték a budapesti légikikötőt a nyelők.

A tavalyi 7 elkövető közül öt olyan személy is fennakadt a repülőtéri vámellenőrzésen, aki 100-120 kokainnal töltött kapszulával a gyomrában kívánt belépni az országba. A VPOP szakemberei a „nyelősök” ismételt felbukkanását a hazai kokainkereslet növekedésével magyarázzák. Azt feltételezik, hogy ezt a méregdrága drogot ma már nem azért hozzák Magyarországra, hogy innen másvalaki vigye tovább az Európai Unió területére, hanem mert itt kívánják értékesíteni. Grammonként a kokainért 16-18 ezer forintot is elkérnek a fekete piacon, ami magyarázatot ad arra, hogy a heroinnal, a fűvel és az extasyval ellentétben miért nem halmoznak fel ebből a kábítószerfajtából is nagyobb mennyiséget a kereskedők.

4. A futárok és közlekedési eszközeik

Magyar futárok?!

Érdekes a futárok állampolgárság szerinti megoszlása is. Az elfogott magyar állampolgárságú futárok száma 2000-ről 2001-re a felére csökkent. A külföldön elfogott futárok magyar forgalmi rendszámú tehergépkocsik hivatásos vezetői voltak. Egyik esetben a bolgár vámigazgatás talált 63,4 kg heroint a bolgár-jugoszláv határon, egy másik esetben Hegyeshalomnál 108 kg heroint járművével kívánt kicsempészni a gépkocsi vezetője. A fent említett 7 nyelős elkövetőből a 2003-as év első lefűlelt nyelője is egy honfitársunk volt.

A többi ország állampolgáraival szemben csupán egy-egy alkalommal indult eljárás, ez a szóródás arra figyelmeztet, hogy futárként bármilyen állampolgárságú személy bármikor szóba jöhet. Találkozhatunk magyar és török állampolgárságú gépkocsivezetővel éppúgy, mint román turistával, vagy Dániában élő jugoszláv állampolgárral. A legérdekesebb eset talán mégis a déli határszakaszon történt, ahol egy gyalogosan kilépni szándékozó szófiai hajléktalan ruházatából került elő közel egy kilogramm mennyiségű heroin.

Melyek a csempészek legkedveltebb közlekedési eszközei?

A felhasznált járműtípusok európai megoszlása is érdekes, mely hazánkra is nagymértékben jellemző. A heroin szállításához a Balkán útvonalon felhasznált járműtípusok közül a 2000. évhez képest 2001-ben az autóbuszok és a személygépkocsik igénybevétele jelentősen visszaesett. Ennek oka elsősorban a bolgár vámigazgatás igen intenzív, e járműkörüre (is) kiterjedő ellenőrzésének tudható be e két év viszonylatában nézve, mivel a felderítések zöme a bolgár határátkelőhelyeken történt.

Ez a visszaesés azonban a 2002. esztendőből jelentős fordulatot vett, hiszen autóbuszon való szállításra mintegy 11 esetben derült fény, melynek során 251 kg „fehér por” került elő,

szemben az előző év 3 esetével amikor is 68,1 kg heroint foglaltak le a vámhatóság munkatársai. Ez esetszámban 266,6 %-os, mennyiségben pedig 268,6 %-os növekedést jelent. Személygépkocsik esetén is hasonló helyzet áll fenn, fontos azonban tudni, hogy a drogfutárok ezt a közlekedési eszköztípust kedvelik a legjobban. Ezt támasztják alá a felderítési eredmények is, melyek szerint 2003-ban 43 esetben került sor felderítésre, melynek során 796,4 kg-nyi illegális anyagot foglaltak le a kollégák, szemben az előző évi 28 esettel és a felderített 452,8 kg-mal. Ez esetszámban 53,6 %-os, míg mennyiségben 75,9 %-os növekedést jelent. Jellemzővé vált a járműváltás, hogy ugyanazon futár több gépkocsit használ az anyag célbajuttatása érdekében, szemben a másik elterjedt módszerrel, amikor az autó változatlan, csak a megbízott szállítók személye változik. A figyelőztetést végző mobil ellenőrző csoportok feladatai ezáltal megnehezülnek, hiszen a követendő személyek és gépjárművek száma jelentősen megnövekszik.

A tehergépkocsik azonban 2001-ben a korábbi 33 helyett „csak” 31 alkalommal szerepeltek, de a talált heroin mennyisége közel 40 %-kal emelkedett. Az ezt követő két esztendőre ezen közlekedési eszköztípuson történő felderítések esetszámára és mennyiségére továbbra is a csökkenés a jellemző. 2003-ban már „csupán” 19 esetben került sor felderítésre tehergépkocsin.

A vonaton való szállítás felderítése csak elvétve fordul elő, mennyiségük elenyésző. Ennek oka az ember-, és időhiánnyal magyarázható, mivel a jogszabályok nem teszik lehetővé a szerelvény feltartását, hiszen csak a tényleges felderítést követően van mód a nemzetközi vonat kisorolására.

Ezen változások arra is visszavezethetők, hogy ha a csempészek rejtési helyeire a hatóságok rátalálnak, akkor azokat megváltoztatják, de egy-másfél év múlva visszatérnek azokra. Oka egyszerű, szinte az összes lehetséges rejtekhely jelentős része már alkalmazásra, ezt követően pedig felderítésre került.

V. Az ellenőrzések végrehajtása

1. A kockázatelemzés szempontjai

Az előző információk birtoklása igen nagy szerepet játszik a kockázatelemzésben és nagymértékben elősegíti az eredményes munkát. A kábítószer-felderítésben dolgozó szakemberek ezek figyelembevételével a különféle közlekedési eszközökhöz kiválasztási szempontokat rendeltek.

A gépjárművek kiválasztási szempontjai:

A kiválasztási szempontokat legfőképpen az határozza meg, hogy mit keres a vizsgálatot végző. Más a kiválasztás alapja egy olyan személynél aki minden héten, esetleg minden nap találkozik a vizsgálatot végző pénzügyőrökkel, és természetesen a már több esetben lebukott csempészeknek is. Azonban vannak olyan jellemző vonások amelyek a kutatókat arra engedi következtetni, hogy a szállítmány nem teljesen a bejelentettel egyező. Ennek bemutatásaként kívánok most néhányat ismertetni.

Kiválasztási szempontok teherforgalomban:

- nagy nehézségek árán áttekinthető rakomány
- nagyon tiszta vagy nagyon piszkos jármű
- a fuvarokmányokban feltüntetett és a tényleges súly között eltérés van
- hűtőkamion, ez önmagában nagyon kockázatos mivel a hűtőláncot a vámhatóság csak alapos gyanú esetén bonthatja meg, ha ez a megbontás jogtalan, az ügyfél kártérítési igényvel léphet fel. Árulkodó lehet azonban ha hűtést nem igénylő rakományról van szó.

- szokatlan vagy ésszerűtlen útvonal megválasztása (kerülő utak)
- a szállítás során traktor vagy pótkocsi csere
- konténeres szállítás
- friss javítási és szerelési nyomok
- az importált árunak nincs piaca vagy az exportált termék nem jellemző az adott országra (Iránból ásványvíz)
- indokolatlan hosszú idő eltelt a berakodás és az indító országból történő kiléptetés között, vagy a tranzit ország(ok)ban töltött hosszabb idő
- a tulajdonos valamely járművén korábban találtak már kábítószer vagy más csempészárut.

Kiválasztási szempontok személyforgalomban:

- az utas állampolgársága vagy születési helye (török, bolgár, albán, macedón, horvát, szlovák, cseh)
- a személyek állampolgársága eltér a gépkocsi honosságától (különösen nagy a kockázat akkor, ha nem egyezik meg sem az indulási, sem a célországgal)
- a személy kettős állampolgárságú, aki mind az indulási mind a célországban otthonosan mozog
- bérelt vagy kölcsönkapott személygépkocsi (lehet lopott is a jármű, így ebből a szempontból is meg kell vizsgálni)
- erősen illatosított gépkocsi, vagy fűszereket tartalmazó csomagok (amelyek kábítószer csempészet esetén azt a célt szolgálják, hogy a kutya szaglását megzavarják, vagy hogy a kábítószer szagát vagy annak elrejtési módjából eredő szagokat elfedjék)
- autóbuszok esetén a feltűnően kevés utaslétszám, hiszen egy autóbusznak nagyon drága az üzemeltetése.

Kiválasztási szempontok légi forgalomban:

- az utasforgalomban utasforgalmi lista van, amelynek segítségével a repülőgép megérkezése előtt a vámhatóság tudomást szerezhet az érkező személyek állampolgárságáról, melynek különösen nagy jelentősége van a kiválasztás szempontjából, továbbá a repülőgép megérkezését követően alaposabb vizsgálatra adhat okot a személy viselkedése
- áruforgalomban pedig kiemelt fontosságú a futárszolgálatokkal való számítógépes kapcsolattartás, melynek keretében a vámügynökségek e-mailben előre elküldik a Manifesteket. Így a kutatók a szállítmány megérkezése előtt információt kapnak az érkező árukról és kockázatelemzéssel kiválasztják a vizsgálandó küldeményeket. A „válogatás” során elsősorban az indulási, a célországot, az áru fajtáját és annak származási helyét veszik figyelembe. Kritikusnak számíthat például egy Törökországból érkező ruhaszállítmány, amelynek úti célja az Európai Unió.

2. A vizsgálat során betartandó általános szabályok

A vizsgálat végrehajtása során három fontos szabályt kell szem előtt tartani. Az átvizsgálásnak:

- módszeresnek
- átfogónak
- és biztonságosnak kell lennie.

Módszeres: alatt azt értjük, hogy célszerű minden átvizsgálást ugyanazon rendszer szerint lefolytatni. Ezt a rendszert minden ember saját maga alakítja ki, leggyakrabban az alapján, hogy véleménye szerint hol fog leghamarabb csempészárut találni.

Átfogó és részletes a vizsgálat akkor, ha mindent megtettünk azért, hogy megtaláljuk azt, amit keresünk. Az átfogó vizsgálat mindenre kiterjed, az utas vagy kamionsofőr ruházatától és csomagjától a jármű minden pontjáig, beleértve azokat a helyeket is amelyekre nem számítunk, csak a vizsgálat során találjuk meg a helyet, vagy a rejtekhelyre utaló jelet.

Végül, de nem utolsó sorban a biztonságosságra is ügyelni kell. A saját magunk és kollégáink testi épségére éppúgy, mint az utaséra.

Az eredményesség feltétele mindhárom betartása.

A legfontosabb dolog az, hogy megtaláljuk azt a gyárilag beépített, vagy a csempészek által kialakított helyet ahová a csempészárut elrejtették. Az áruk természetéből és nagyságából adódóan máshol kell keresnünk tíz karton cigarettát, vagy 50 liter tiszta szeszt, mint 10 gramm heroint. Sokat segíthet, ha a vizsgálatot végző pénzügyőr képes beleképzelni magát a csempész helyébe, és abból próbál meg kiindulni, hogy az adott dolgot ő hová rejtené. Ennek érdekében sok lényeges szempontot szem előtt kell tartanunk a vizsgálat során. A továbbiakban ezeket kívánom ismertetni.

- Bármilyen közlekedési eszköztípusról is van szó, mindig figyelni kell arra, hogy lehetőleg egyedül, elkülönítve senki ne tartson vámvizsgálatot. Sajnos azonban a lehetőségek ehhez sok vámhivatalnál nem adóttak, éppen ezért az ellenőrzés megkezdése előtt feltétlenül szükséges felmérni annak a veszélynek a mértékét, amely akkor keletkezik, ha az elkövetővel kettesben kell maradnunk.

- Az ellenőrző személy biztosítása tervszerű legyen. A több személy által végzett vizsgálatot össze kell hangolni, ezáltal a többszöri vizsgálat és egymás kölcsönös zavarása elkerülhető.

- Fontos figyelni arra is, hogy a vizsgálat a vizsgálók részéről ne váljon rutinfeladattá, ezért célszerű a vizsgálandó területet járművenként váltogatni a vizsgálatot végzők között.

- Figyeljük meg, hogy az utasok és a sofőr ruházata és csomagjaik, valamint a hozzájuk kapcsolódó jármű összeilleszkednek-e. Össze kell hasonlítani a ruházatuk, a poggyászban lévő ruhák állagát, figyelembe véve a gépkocsi állapotát is. Kábítószercsempészeknél sokszor megfigyelhető, hogy az utas csomagja szegényes, a rajta lévő ruházattól elütő, erősen használt állapotú. Megfigyelhető az is, hogy társadalmi helyzetéhez nem illő, új ruha alatt erősen használt fehérneműt visel.

- Sok információval szolgálhatnak az utas, illetőleg a sofőr reakciói, megjegyzései, amelyek a csempészáru vagy a rejtekhely léteire utalhatnak. Gyakran előfordul, hogy az elkövetők a határátkelőhely területén az ellenőrzés előtt igyekeznek megszabadulni a vámhatóság elől elvonni kívánt áruiktól. Ezért nagyon fontos, hogy a potenciális elkövető ne maradjon pénzügyőri felügyelet nélkül.

- Érdemes megfigyelni, hogy milyen a viselkedésük. Természetes, mesterkéltnél, esetleg feszült. Ezek milliányi apró dologból igen jól megfigyelhetők, ilyenek a verbális (beszédtempó, hanglejtés, hangsúly) és nem verbális jelzések (mozdulatok, tekintet, verejtékezés, erős dohányzás, evés-kényszer, szomjúságcillapítás) is. Elsődleges jelentősége a nonverbális jelzéseknek van, hiszen azok tudatosan nem, vagy csak nagy nehézség árán alakíthatók. Vannak továbbá olyan külső jelek is, melyek kábítószer fogyasztásra is utalhatnak, mint például az erős verejtékezés, száj körüli száraz bőr, tág pupillák, sápadt arc, tüsszúrások nyomai, részegnek tűnő állapot alkoholszag nélkül, álmoság, egyensúlyvesztés, zavart viselkedés. A felajánlott orvosi segítség ellen a kábítószer élvezők sokszor hevesen tiltakoznak. Vannak azonban jelek, amelyek esetleg félrevezethetnek bennünket, ezért mindig

meg kell vizsgálni azt is, hogy van-e oka az utasnak „furcsán” viselkedni. Érthető, hogy agresszív az ember, aki a nyári melegben órákat vár a sorban csak az útlevelvizsgálatra. Az viszont, aki kellemes melegben 20 fokos melegben 10 perc várakozás után is ideges, már gyanús lehet. Persze feszélyezettségének oka lehet, ha olyan szituációba kerül, ahol érzi, hogy őt most valaki ellenőrzi.

- Az úticéljokkal megjelölt hely összhangban van-e eddigi útjukkal. Érdemes megvizsgálni, hogy milyen útvonalon teszi meg az utat az indulástól a célállomásig. Az utazás céljának, időtartamának megfelelő-e a csomagjai tartalma (ruházat, tisztálkodási szerek, élelmiszer, térképek)

- A poggyászban talált gyógyszerek és testápoló készítmények utalhatnak arra, hogy olyan kábítószercsempéssel találkozunk, aki az anyagot a szervezetében szállítja. Ilyenek lehetnek például: a gyomorpanaszra, a hashajtásra, bélfertőtlenítésre alkalmas gyógyszerek, illetőleg a nem a személyiségéhez köthető mennyiségű folyékony vagy krém alapú testápoló, esetleg vazelin, amely a kapszulák felhelyezését és eltávolítását könnyíti meg.

- Hol és milyen gyakorisággal utaztak az utóbbi időben az útlevelük alapján. Az adott helyeken mennyi időt töltöttek el. Jártak-e kábítószer-kereskedelemmel összefüggésbe hozható országban. Milyen régi az útlevelük.

- Jármű esetén a vizsgálatot a jármű körbejárásával célszerű megkezdeni, mert ezzel már olyan dolgokat figyelhetünk meg, amely a későbbi vizsgálat során segítségünkre lehet, és ezzel időt takaríthatunk meg. Ilyen rendellenességként említhető, ha a jármű aszimmetrikus, vagy ha látunk olyan helyeket, amelyek a gyakori használat miatt szennyezettebbek, mint azt a hely természete indokolná.

- A járművek minden részének, alkatrészének megvan a maga funkciója. Feltétlenül bizonyosodjunk meg róla, hogy azok működnek, használhatók.

- Mielőtt a csomagtér ellenőrzésére sor kerülne, célszerű a tulajdonosok által az ott elhelyezett csomagokat kivetetni és szétválogattatni. Fontos, hogy az ellenőrzés során figyeljünk oda arra, hogy melyik csomagot ki vallja magáénak, hiszen a csempészt dolog felkutatásakor azok menten „gazdátlan” csomaggá válhatnak.

- Minden csomagot és tartozékot elő kell vetetni, semmi nem vonható el a hatóság szeme elő. Semmilyen kifogás nem fogadható el arra nézve, hogy az utas az autóban táskát hagyjon, arra való hivatkozással, hogy az nehéz és nem bírja kivenni. A tartalék üzemanyag is jelzés lehet számunkra arra vonatkozólag, hogy a manipulált üzemanyagtartályban olyan kis mennyiségű hely maradt az üzemanyagnak, hogy az utas nem tud egyik benzinkúttól a másikig eljutni a megtankolt mennyiséggel, és ezért folyamatosan utána kell töltenie.

- A csomagok átvizsgálásakor vegyük igénybe az utas segítségét. Lehetőleg ő pakoljon ki miközben folyamatosan ellenőrizzük, hogy mit honnan vett elő, hagyott-e valamit a csomagban. A tüzetesebb átvizsgálást olyan helyen végezzük, ahol az utas csomagjaiban nem eshet kár, és lehetőleg kerüljük a nyilvánosságot is. Az utazóközönségnek nem fontos látnia, amint a vizsgálat alá vont személy kipakolja a fehéreneműjét. A drogot csempésző utasok körében jellemző továbbá hogy a rejtkehelyen olyan dolgokat „felejtenek”, amelyekről arra számítanak, hogy az ellenőrzést végző zavarba jön és nem kutakodik tovább. Példaként említhető a koszos fehérenemű, gumióvszer, műpénisz. Igyekezzünk ezeket figyelmen kívül hagyni, és a korábbi alapossággal tovább folytatni a keresést.

- A vizsgálat során bármilyen kétség, probléma felmerülése esetén konzultáljunk kollégáinkkal, vagy ha szükséges hívjunk segítségül szakértőt.

- A felfedezett csempészárut úgy kell biztosítani, hogy a tettesre vagy segítő társra utaló jelek (ujjlenyomat, anyagmaradvány, dokumentáció) bizonyítékkul szolgálhassanak. Amennyiben a keresés során olyan anyagot találunk (például por alakban), amelyet nem tudunk beazonosítani, célszerű mindjárt gumikesztyűt húzni. Ez nemcsak azért fontos, hogy az esetleges nyomokat ne tüntessük el, hanem személyes védelmünk érdekében is (például egy esetleges mérgezés elkerülése érdekében).

Ha az ellenőrzés során kár keletkezett, amelyet az utas nem néz el és kártérítési igénye van, akkor az előljáró értesítése mellett jegyzőkönyvet kell felvenni.

Nem szabad, hogy a kezdeti sikerek elvakítsanak minket és ezáltal esetleg figyelmünk lanyhuljon. Ugyanakkor ügyelni kell arra is, hogy az esetleges konfliktushelyzetben megőrizzük nyugalmunkat, ne hagyjuk magunkat provokálni, sem megfélemlíteni. Minden személlyel előzékenyen és udvariasan kell bánni, de ugyanakkor határozottan és magabiztosan kell fellépni, semmi esetre sem célszerű az elkövetőkkel vitatkozni.

3. Munkavédelmi szabályok

Meg kell említeni az ellenőrző személy biztonságát munkavédelmi szempontból is. Van néhány alapszabály, amelyeket fontos betartani és betartatni, ezért igyekezzünk ezeket mindig szem előtt tartani.

Ezek a következők:

- az ellenőrzést végző ne dohányozzon
- használja a rendelkezésére álló és megfelelő védőruhát
- ne viseljen gyűrűt, órát és más ékszert
- hosszú hajú a haját kösse össze, vagy tegye a sapka alá
- járműre való felmászáshoz használjon stabil létrát, vagy olyat, ami a járműhöz van rögzítve
- óvakodjon a nehéz tárgyak hosszútávra való cipelésétől
- bizonyosodjon meg róla, hogy tűzoltó készülék van a közelben, és tudja azt használni
- üzemanyagtartály és gáztartály vizsgálatához vegye igénybe szakember segítségét, biztosítsa a kellő szellőzést, a kiszivattyúzást lehetőleg ne végezze akna fölött
- legyen tisztában kollégái hollétével, és róla is tudjanak a kollégák, amennyiben a járműben vagy alatta tartózkodnak
- az ellenőrzés megkezdése előtt le kell állítani a motort, zárt térben járó motor esetében gondoskodni kell a kipufogógáz szabadba vezetéséről
- azon vizsgálatoknál, ahol fennáll az elektromos szikra keletkezésének veszélye, a gyújtáskapcsolót „O”-ra kell állítani, vagy az akkumulátort ki kell iktatni
- alapvető fontosságú, hogy a vizsgálat során a vizsgálatot végző figyeljen a többi mozgó járműre is, például: halkán mozgó elektromos jármű

Kiemelkedő fontosságú, hogy odafigyeljünk arra, hogy az elkövető előtt a kollégát ne hívjuk a nevére, ne ekkor beszéljünk meg vele egyéb fontos és személyes dolgokat. Ne utaljunk arra, hogy kollégánk milyen körülmények között él (ideértve például a családi és anyagi viszonyokat), ne adjunk felvilágosítást kollégánk személyes adataira nézve. Amennyiben az eljárás alá vontnak ezekre szükség lenne, mert panaszt kíván tenni, azt megteheti a részlegvezetőnél, vagy a parancsnoknál írásban, azonnal.

VI. Néhány emlékeztető kábítószer felderítés

Az eredményes felderítések, a Vám- és Pénzügyőrségnél alkalmazott speciális kockázatelemzéseknek a hatására nagymértékben növelhetők.

1.) Az egyik román határon lévő Vámhivatalnál jelentkezett belépésre egy török honosságú tehergépkocsi. A hűtőkamion Törökországból Hollandiába szállított narancsot. A kutató kollégák a sofőr ideges viselkedésére lettek figyelmesek. A kamion tételes ellenőrzése mellett döntöttek. A tehergépkocsi vezetőjének ekkor már a mentőt is ki kellett hívni.

A „beteg” ellátás után a tehergépkocsi átvizsgálására került sor. A hűtős pótkocsi plafonján friss szerelési nyomok voltak láthatók. A plafon burkolatának eltávolítása után egy rejtkehely került elő, amelyben 39,7 kg heroin volt elrejtve. (képes illusztrációt lásd 2. számú mellékletben)

A tételes vizsgálatra okot adó körülmények a következők voltak:

- Törökországból ment Hollandiába
- Hűtős pótkocsi: azért gyanús, mert a romlandó árukat hűtős tehergépkocsiban szállítják, ez azért fontos, mert a hűtőlánc nem bontható meg, csak akkor, ha a vámvizsgálatot végző személyek szerint alapos gyanú merül fel arra, hogy ott illegális „áru” szállítása történik. Ha a hatóság indokolatlanul bontja meg a hűtőláncot, az ügyfél kártérítési igénnyel léphet fel.
- Törökországban a felrakodás és a kilépés között 2 nap telt el (bepakolás gyanúja)
- Bulgáriában a belépés és kilépés között 3 nap telt el (indokolatlanul). Ez a gyanút alátámasztja, azt jelzi, hogy a tehergépkocsi vezetője félt a bolgár hatóságok ellenőrzésétől, olyan utakat keresett, ahol kicsi a lebukás veszélye.
- Romániában a belépés és kilépés között szintén 3 nap telt el (indokolatlanul). Ez gyanút ad arra, hogy az árut pihentették, azt kipakolták vagy átsomagolták.
- A gépkocsivezető útlevelét 1998-ban adták ki, a kiadás óta csak egyszer járt Magyarországon, és az Európai Unióban ezzel az útlevéllel még nem járt.

2.) 2003. május 12-én a gyulai vámhivatalnál a délutáni órákban jelentkezett belépésre egy magyar rendszámú tehergépkocsi két magyar állampolgárral. A benyújtott vámárnyilatkozat szerint a jármű rakománya 7650 kg különféle textiláru (pólók, nadrágok, egyéb ruházati termékek). Mivel a szállítmány kábítószer szempontból veszélyeztetett országból (Törökországból) érkezett, továbbá a tehergépjármű a megszokottól eltérő időpontban jelentkezett belépésre a pénzügyőr a jármű tételes vizsgálata mellett döntött. A vizsgálat során a legális árukat tartalmazó műanyag zsákokból 101 csomag, összesen 54,889 kg heroint találtak elő. (képes illusztrációt lásd 4. számú melléklet)

Tételes vizsgálatra okot adó körülmények:

- Legális szállítmány feladója kábítószer elosztó országban el
- Az adott gépjármű a korábbiaktól eltérő időpontban jelentkezett belépésre a vámhivatalnál

3.) 2003. május 7-én a röszei vámhivatalnál jelentkezett belépésre A. B. jugoszláv állampolgár, egy német rendszámú, VW Golf típusú személygépkocsival. A szolgálatban lévő pénzügyőrnek feltűnt a fiatal – albán származású - jugoszláv férfi ideges viselkedése, ezért a tételes vámvizsgálat mellett döntött. A vámvizsgálat során a pénzügyőr a jármű üzemanyagtankjában 42 csomag, összesen 23,369 kg heroint talált.

A kábítószer felfedezésétől még félóra sem telt el, mikor egy másik, az előzőhöz megszólalásig hasonló, azonos német városból, Heilbronnból származó VW Golf jelentkezett belépésre. A járművet ez esetben is egy koszovói fiatalember vezette. Miután az utasokkal elsőként kapcsolatba lépő hatóságként a Határőrség időközben értesült már a vámhivatali felderítésről, a sok hasonlóság alapján természetes volt, hogy a jármű szigorított ellenőrzését kérték. A tételes ellenőrzés során, ugyancsak a jármű tankjából 40 csomag, 21,88 kilogramm heroin került elő.

Tételes vizsgálatra okot adó körülmények:

- Gépjárművezető nemzetisége
- Járművezető és a jármű eltérő honosságú (járművezető YU, gk. DE)
- Járművezető viselkedése

4.) 2003. július 1-jén a nagylaki vámhivatalnál jelentkezett belépésre I. B. bolgár állampolgár 6 bolgár útitársával, egy bolgár rendszámú mikrobusszal. Elmondásuk szerint Németországba utaztak. A szolgálatban lévő pénzügyőr a gépjárművet rutin vizsgálat alá vonta, mely kiterjedt annak gáztartályára is. A gáztartály kopogtatásakor a vizsgálatot végző megállapította, hogy az gyanús hangot hallat és feltételezte, hogy a gázon kívül mást is tartalmaz. A gáztartályban lévő fémtartályban 21,953 kg heroint találtak.

Tételes vizsgálatra okot adó körülmények:

- Állampolgárság
- Kevés csomag
- Új gáztartály
- Útvonal (Bulgária-Németország)
- Korábbi kábítószer-felderítéseknél több esetben szolgált a gáztartály rejtkehelyül

5.) Ennek további jó példája, amikor az Román határon, Nagylaknál egy belépésre jelentkező magyar honosságú autómotó, karambolos holland személygépkocsit szállított. A sérült személygépkocsi gáztartályában üzemanyag helyett 26,9 kg heroin volt. A körütekintő vizsgálatnak és a vétlen sofőr éberségének köszönhető, hogy a szállítást megrendelő, az országon belül várakozó román állampolgár is rendőrkezdre került.

A tételes vizsgálatra okot adó körülmény:

A kutató kollégák a gépkocsi átvizsgálásakor arra lettek figyelmesek, hogy a gáztartályon lévő nyomásmérő nem működött (mivel kikötötték) és a szintjelző nem mutatta, hogy gáz lenne a tartályban. Ezért a pénzügyőrök a szintjelzőt eltávolították és feltárták a rejtkehelyet. (képes illusztrációt lásd 3. számú melléklet)

6.) Ferihegyen egy őszi nap délutáni órájában egy jugoszláv állampolgár Brazíliából tért haza, akiről a ferihegyi kutató csoport által adott információ alapján feltételezhető volt, hogy kábítószerrel kísér meg becsempészni testben-teszten. A testüregekre kiható vizsgálat eredményre nem vezetett, azonban a személyes holmijainak megvizsgálásakor a táska oldalfalai a szokottnál vastagabbak voltak, aminek a lebontását követően 4 csomagban összesen 3.038 g kokaint találtak. (képes illusztráció lásd 5. számú melléklet)

7.) 2001. év végén Röszkén 9,78 kg heroint találtak a vám- és pénzügyőrök a kockázatelemzés alapján kiválasztott dán rendszámú személygépkocsi szisztematikus átvizsgálása során annak pótkerekében. (képes illusztráció lásd 6. számú melléklet)

A gyanúra okot adó körülmények:

- a felni csavarjain feszegetések nyomai
- a felni és a gumi találkozásánál karcos nyomok
- poros pótkerék esetén feltűnően tisztának tűnő részek
- megkopogtatás során milyen hangot hallat, hiszen teljesen más hangja van, ha gáz vagy idegen anyag van benne (idegen anyag esetén tompább)

Ennek a szisztematikus vizsgálatnak és a pénzügyőrök éberségének volt köszönhető ennek a speciális rejtkehelynek a felderítése.

8.) A budapesti Ferihegyi Repülőtéren a vámhivatal munkatársai tranzit postacsomagban találtak 944 db amfetamin tartalmú tablettát. Ezek 100 %-os tisztaságú MDMA tabletták voltak, ami azért fontos, mert ezeket ilyen töménységben feltehetőleg nem közvetlenül fogyasztásra, hanem további feldolgozás és hígítás után, körülbelül 50-60 %-os tisztasággal hozzák forgalomba. A szállítmány a hollandiai Amsterdamból érkezett, tartalma különféle gyermekjáték és három üveg mogyoróvaj-krém volt. A kábítószer a vajkrém, illetve a gyermekjátékba rejtették el. (képes illusztráció lásd 7. számú melléklet)

VII. Testületi hiányosságaink és megoldásaik

1. Felmerülő hiányosságok

Hazánkat és ezen belül a testületünket a vámellenőrzések során először, a hetvenes években intette meg a kábítószeres szállításának problémája. Akkoriban szinte csak a repülőtéren, főleg a tranzit utasok körében találkozhattunk e jelenséggel. A kor hivatalos politikája a problémát ekkor még tabuként kezelte, így a kábítószer ismeretek oktatása a nyolcvanas évek végére tevődött. A tényleges képzés a rendszerváltást követően indult be, amely napjainkban a specialitásból adódóan több formában jelenik meg. A tényleges, és ezen belül a szakosodott képzés ellenére is jelennek meg problémák a felderítés során.

Ezek a problémák három okra vezethetők vissza:

- a személyi,
- a tárgyi feltételekre
- és a jogi értelmezési problémákra.

A továbbiakban egy-egy sarkalatos példát kívánok ismertetni, melyek segítenek megérteni a felmerülő problémákat:

- A pénzügyőrök képzése során problémaként jelentkezik, hogy a kábítószerrel kapcsolatos ismeretek elsajátítására kevés óraszámot biztosítanak a Vám- és Pénzügyőr Iskolán. Ráadásul nem teljesen megoldott a gyakorlati bemutatás sem, önálló tantárgy keretében erre nincs lehetőség, bár a büntetőjog iktatása során röviden foglalkoznak vele, továbbá nincsenek az oktatáshoz elegendő bemutató anyagok (utánpótlása, karbantartása nem megoldott), egyben ez egy jogi problémát is felvet. Ugyanis az iskolák nem tudják a rendeletekben meghatározott nagyon szigorú tárolási előírásokat betartani, példaként említeném az 1/1968. (V.12.) BM-EÜM együttes rendeletet, amely a kábítószer termelésének, gyártásának, feldolgozásának, forgalomba hozatalának, raktározásának, és használatának szabályozásáról szól. A rendelet szerint a kábítószeres anyagot minden más anyagtól elkülönítve kell tárolni, kizárólag erre a célra szolgáló raktárhelyiségben, amely minden oldalról erős fallal körülvéve, megfelelő világítású, és biztonsági zárral (vasráccsal) van ellátva, illetőleg olyan szekrényben, amely erős falú, és biztonsági zárral ellátott. Részben megoldott a képzés a Rendőrtiszti Főiskolán, ahol a Vám- és Pénzügyőri Tanszéken belül a kábítószer ismeretek szakmai jellegű oktatása folyik, amely mellett létezik a főiskola Narkológiai Speciál kollégiuma is, ahol maga a drogjelenség és az ellene kifejtett állami-hatósági munka a maga komplexitásával jelenik meg. A gyakorlati bemutatás itt is gondot okoz. Sajnálatos továbbá, hogy az így kiképzett pénzügyőr tisztek az elhelyezkedésük során nem kapnak megkülönböztetett figyelmet, így többségük nem e vonalra kerül, tehát különleges szaktudásuk nem hasznosul.

- Nagy gondot jelent a munkaerőhiány is, ezért fontos lenne a szükséges állományi létszám megteremtése, amely az állandó jellegű hatékonyabb ellenőrzést szolgálná. Kiemelném az 1. számú Repülőtéri Vámhivatalt, ahol ez a hiány élesen megmutatkozik, hiszen a kábítószeres ellen is harcoló 1997. nyarán alakult operatív csoport - ami az áru- és

postaforgalom ellenőrzéséért felelős - jelenleg 5 fővel tevékenykedik. A felderítések 70 %-os hatékonyságához 14 főre lenne szükség és arra, hogy e feladatkörükön kívüli más, nem ide tartozó, külön elfoglaltságokkal ne vonják el a szolgálatban lévő kutatók figyelmét.

- A hiányosságot részben enyhíti, hogy a Vám- és Pénzügyőrség rendszeresen képez ki kábítószer felderítő kutyákat, melyek a határvámhivatalok munkájában nélkülözhetetlen szerepet töltenek be. Ennél a vámhivatalnál erre a célra 1 kutyát foglalkoztatnak, melynek „fenntartása” szintén gondot okoz a testületnek, gazdaságtalannak találják, mivel a kutya nem tud egész nap dolgozni.

- Megdöbbentő hogy a kutatóknak (ennek az 5 főnek) nemcsak a kábítószeres országba történő behozatalának a megakadályozása a fő feladata, hanem a tevékenységi körükbe tartozik még:

- a Nemzetközileg Ellenőrzött Termékek és Technológiák egyezményében foglaltak ellenőrzése (ez a haditechnikai, COCOM listás termékeket is magában foglalja)
- a perkurzorok, pszichotróp anyagok felderítése
- a korrupciós ügyek felderítése
- a Washingtoni Egyezmény (a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szóló egyezmény) betartatása.
- a terrorista elhárítással kapcsolatos, a vámszervekre háruló feladatok

- Elszomorító, hogy kevésbé képzett kollégák próbálják e tevékenységi kört folytatni, akik nem ismerik a kábítószereseket és kereskedelmüket, a bűnözők szervezetségi körét, számukra csak a statisztikai esetszám növelése a fontos, így viszont jelentéktelenné válik a felderítések tételmennyisége.

- Különösen problematikus, a hazai bűnüldöző szervek közötti információáramlás rendszerének a hiánya. Amíg a brüsszeli székhelyű Vámigazgatások Világszervezete, valamint a Varsóban működő Regionális Hírszerző Iroda adatbankjaival kapcsolatban vannak, addig ez itthon még egyáltalán nincs meg. A tevékenység eredményességét szolgálná, ha a kábítószer felderítő csoportok megkapnák a jogosultságot az országra kiterjedő számítógépes adatbázisába való belépésre.

- Megfigyelhető, hogy kevés az eredmény a vasúti személyforgalom terén. Oka, hogy gondot okoz a nemzetközi gyorsvonatok és utasainak ellenőrzése, mivel a vámszervek részére meglehetősen rövid idő áll rendelkezésre a vámellenőrzésre a határon, és ezt kihasználva folytatják az illegális tevékenységet.

- Előforduló probléma, hogy a határőrség szervei „embercsempészet” címen végzett kutatási cselekményeikkel megsértik a tárgyi bizonyítékokat, valamint az „ellenőrzött szállítás”-hoz kapcsolódó pénzügyőri tevékenységet illetve felfedik, és megakadályozzák az ellenőrzött szállítmányok célba jutását.

2. Megoldási lehetőségek

Valós eredmények csak egy jól működő szervezet és a munkáját hivatástudattal végző személyi állomány révén érhetők el, ennek érdekében több figyelmet kellene fordítani a hiányosságok kiküszöbölésére.

- A felderítést egyértelműen fokozná, ha a kezdő pénzügyőröknek (szolgálati viszonyuk kezdetén) alkalmuk lenne hosszú távon, esetleg hónapokon keresztül csak a kutatásokkal foglalkozni. Ezen idő alatt elsajátítanák a személygépkocsik, buszok és egyéb járművek felépítését, működését olyan szinten, hogy a kutatás a későbbiekben rutinná váljon a számukra. Megismernék a szolgálati helyükre jellemző elkövetői kört, a notórius elkövetőket

és azok rejtkehelyeit. Innen már csak egy lépés, hogy a tapasztalataik alapján ki tudjanak választani járműveket és személyeket, akiket tételes vizsgálat alá vonnak, és azokat, akiket nem vizsgálnak meg vámszempontról alaposabban.

- Nagyon fontos lenne megoldani a különböző rendvédelmi szervek közötti együttműködést, ezen belül a kábítószerkérdés valamennyi szeletét átfogó nyilvántartásra és a felderítő akciók összehangolására kell gondolni, annál is inkább, mivel az említett szervek is így gondolják, bár ez mégsem valósul meg. Ennek kiküszöbölésére a 2003. évben a testületnél megkezdődött a komplex mélységi ellenőrző rendszer kialakítása, illetve a mélységi mobil ellenőrző csoportok létrehozása. Ennek megfelelően a kijelölt határszakaszok átkelőhelyein közösen lebonyolított vámos-határőr akciók megtartására is sor került.

- A bűnüldöző szervezeteknek megfelelő határon túli kapcsolatokkal kellene rendelkezniük, hiszen a több országban kiépített hálózattal rendelkező bünszervezetek felszámolására, illegális tevékenységük megfékezésére csak így van esély. A még eredményesebb együttműködést, a gyorsabb és hatékonyabb információáramlást segítik többek között a nemzetközi akciók, nemzetközi gyakorlatban való részvétel. Ilyen volt a 2001. esztendő, amikor 3 nemzetközi vámszervek közötti megfigyelési gyakorlatban vett részt a Vám- és Pénzügyőrség. Például ilyen volt a 2001. márciusában megtartásra kerülő Baktérítő akció (Operating Capricorn) a brit vámigazgatás koordinálásában. Ez az akció a légi utasok által a Karib térségből Európába irányuló kokain csempészetet irányozta meg. A gyakorlat eredményesen zárult, 276 célszemély kiszűrésével 138 kg kokaint, 44 kg marihuánát és 13 kg hasist foglaltak le.

- Ki kellene terjeszteni a hozzáférési jogosultságot a RABAT rendszerbe történő belépésre a kábítószer felderítésben közreműködő minden pénzügyőr számára, hiszen jelenleg csak az operatív területen dolgozó és a parancsnoki engedéllyel rendelkező pénzügyőrök férnek az adatokhoz. Ezek az információk a munka hatékonyabb és eredményesebb ellátását tennék lehetővé. Ma már a magyar vámőrség is hozzáférhet az Interpol és az Europol adatbázisaihoz, így nemcsak a magyar vámosok számára ismeretlen drog elrejtési módszereket ismerhetik meg, hanem azokat a trükköket is, amelyek adott esetben előre jelezhetik, hogy valamely bünszervezet nagyobb mennyiségű drogot készül „nekiindítani a határnak”. A lugosi maffia néven elhíresült heroin terjesztő szervezet esetében is ezen információk segítették a szervezet felszámolását. A csoport a '90-es évek elejére a romániai Lugosról kiindulva hónapokon keresztül látta el heroinnal Ausztria, Németország, Olaszország, Svájc és Spanyolország fogyasztóit. Gyors felszámolásukat az tette lehetővé, hogy a magyar vámőrségen már kötelező volt gyorsjelentést készíteni minden kábítószer-felderítésről. Kis idővel a szállítmány leleplezése után már valamennyi határvámhivatal tudta a szállítók nemzetiségét és illetőségét, az általuk használt jármű típusát, a kábítószer elrejtésének módját és mindazokat az információkat, amelyek segíthetik a többi határállomáson dolgozó kollégákat a felderítésben. A lugosiak - amellett, hogy mind Lugosról származtak - még egy árulkodó nyomot hagytak maguk után: mind régi Audival közlekedtek és azokban szállították a kábítószer. Miután rövid időn belül Magyarországon és Bulgáriában is több lugosi audis drogfutár is lelepleződött, a vámosok Európa-szerte szabályosan vadászni kezdtek a Lugosról érkezőkre, függetlenül attól, hogy milyen autóval közlekedtek. A csoport hetek alatt felmorzsolódott.

- Szükséges lenne egy megállapodás a VPOP és a MÁV között a nemzetközi gyorsvonatok tartózkodási idejének szükség szerinti meghosszabbításáról, hogy a határon a vámellenőrzésekre több idő jusson.

- A Vám- és Pénzügyőri Iskola oktatási rendjében a kábítószer jelenséggel komplexen foglalkozó önálló stúdiumot kellene bevezetni. Meg kellene oldani a már jelenleg is a

felderítési területen dolgozó pénzügyőri állomány alap- és rendszeres továbbképzését. Ennek ki kellene terjednie az anyagismerettől kezdve az ártalomcsökkentési módszerek ésszerűségének megértéséig mindenre.

- Többet kellene foglalkozni a közúti, vasúti, légi és hajózási forgalomban előforduló rejtési módokkal és rejtékhelyekkel, illetőleg a lopott autók felderítésével, a kockázatelemzéssel és a vámvizsgálat során felmerülő munkavédelmi problémákkal.

- Meg kellene ismerniük a kollégáknak a hazai drogfogyasztási szokásokat is, mivel egy figyelmeztető jelzés lehet a vámőrség dolgozói számára az is, ha valamelyik drogfajtából hiány mutatkozik a piacon. Ebben az esetben számíthatnak egy nagyobb szállítmányra.

- Biztos vagyok benne, hogy a felderítési eredményeket fokozná, ha a dolgozók az eredményesség tekintetében anyagilag érdekeltőbbek lennének. Hiszen egy-egy jól sikerült kutatás elismeréseként jutalmul adott bruttó 50.000 - 100.000 forint vagy a rendfokozatban történő előrelépés - ami havi bruttó 4-500,- forinttal növeli a felderítő illetményét - nem eléggé ösztönző.

- Ki kellene dolgozni a kábítószeres nyomozásokra vonatkozó kriminalisztikai módszertant, különös tekintettel a terjesztő – kereskedői elkövetői magatartás bizonyításának eszközrendszerét és metodikáját. A munka minél precízebb végrehajtása érdekében biztosítani kellene a szükséges személyi állományt és a korszerű technikai felszereltséget. A kistérségekben forgalmazók felderítését a nagykereskedők (csempészhálózatok) leleplezésére kell hasznosítani. A kizárólag saját fogyasztásra kábítószerrel előállító, termelő, azt megszerző és tartó cselekményeinek kizárása a büntetőjogi tényállások köréből, pozitívan hatna a bűnüldözés eredményességére is. Ezzel védenénk az érintett személyeket a kriminalizálódástól, hozzáférhetőbbé tennénk őket a kezelési programok számára. Ebben az esetben megszűnne félelmük a nyomozó hatóságtól, emelné együttműködési készségüket, és partnerekké válnának a valódi kábítószer bűnüldözés elleni bűnüldözői munkában. Mivel a Büntetőeljárásról szóló 2003. július 1. óta a Vám- és Pénzügyőrség számára is lehetővé teszi az „információvásárlást”, ezáltal sor kerülhetne elosztó hálózatok felderítésére.

- Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk rendészeti szempontból eredményes lesz, mivel a jelenlegi nyomozó szolgálatunk semmiben sem marad el az uniós nyomozó szolgálatoktól. A kábítószer-felderítésünket tekintve elmondható, hogy évek óta már uniós viszonylatban is toplistások vagyunk. Azonban az ország keleti és déli részén megnövekvő alapos vámvizsgálatok jelentősége miatt a személyi és technikai felszereltség alapvető fontosságú lesz. Azokon a helyeken, ahol a minimális technikai feltételek egy komolyabb átvizsgáláshoz nem adóttak, meg kell próbálni, illetőleg növelni a technikai színvonalat, például a következő eszközökkel:

- elektromos „műkutya”, vagy más néven drogdetektor
- anyagsűrűség vizsgáló („Buster”), amely lehetővé teszi a kamionok falának, illetőleg a gumibroncsoknak a vizsgálatát
- Ionscan (gázkromatográf), ionsugaras vizsgálóberendezés, ami kimutatja, hogy a személy két héten belül milyen szerből, mennyit fogyasztott
- Merck-teszt (narkotik-teszt), ami 80 %-os pontossággal mindenféle kábítószer beazonosítására alkalmas
- üzemképes, modern és biztonságos röntgen készülék, röntgenbusz
- sugárkapu, ehhez kapcsolódóan egyéni védőeszköz, amely méri a személyekre ható sugárterhelést
- hatékony és működő rendszámfigyelő rendszer a ki- és belépő oldalon, összekapcsolva az aktuális figyelőztetésekkel

- digitális fényképezőgép, videokamera és egyéb eszközök

A Vám- és Pénzügyőrségnél is úgy, mint más rendvédelmi szerveknél különféle problémák merülnek fel a jogalkalmazás során. Azonban a testület tevékenysége és eredményessége ettől függetlenül egyenletesen fejlődik.

VIII. Javaslatok, célok

A testület egyenletes fejlődése mellett, véleményem szerint a Vám- és Pénzügyőrségnek elsődleges feladatai között a jövőben a fent említett hiányosságok kiküszöbölésére kellene törekednie, mivel a Európai Unióba való csatlakozást követően a belső határok megszűnésével a fennmaradó külső határszakaszok megerősítését kell végrehajtania. Itt kell megállítanunk az Unió teljes területére érkező illegális szállítmányokat, hiszen a csempészeknek a belépést követően további ellenőrzésre már nem kell számítaniuk.

Ezen cél elérése érdekében szükségessé válna minden határátkelőhely megerősítése kutató csoportokkal és kábítószer-kereső kutyákkal, olyan mértékben, hogy a folyamatos felügyelet biztosítható legyen, valamint el kell látni őket a legmodernebb felderítést elősegítő eszközökkel. A területeken felállítandó mobil csoportok pedig azon határátkelőhelyeken segíthetnék a kutatók munkáját, ahol az esetlegesen megemelkedett forgalom szükségessé tenné. Ezekkel az intézkedésekkel elérhetnénk, hogy a futárok új, könnyebben átjárható (Magyarországot elkerülő) útvonalakat keressenek, így nemcsak a tranzit forgalmat, hanem az országba érkező kábítószerek mennyiségét is jelentősen csökkenthetnénk.

Ez a közbiztonság javítása szempontjából is nélkülözhetetlen, hiszen csökkenne a kábítószerekkel kapcsolatos bűncselekmények száma, nemcsak a visszaélés kábítószerral bűncselekmény esetében, hanem a kábítószer megszerzése érdekében elkövetett egyéb bűncselekmények tekintetében is (vagyon elleni-, személy elleni-, közlekedési bűncselekmények). Ennek eredményeként a társadalom részéről javulna a hatóságba vetett bizalom, és a közösség biztonságérzete. Minden rendvédelemben dolgozó személynek ezt kell elérendő célnak tekintenie, és ennek érdekében kell nap mint nap tevékenykednie.

Felhasznált szakirodalom:

1. Kecsné Dravecz Márta: Kábítószerismeret RTF Főiskolai jegyzet (A Vám- és Pénzügyőri tanszék megbízásából VIVA Média Holding, kiadás éve 1996)
2. Kábítószerügyi Tárcaközi Bizottság: Nemzeti drogstratégia (1998.)
3. Vám-és Pénzügyőrség: összeállítás VPOP VIII. Országos találkozójáról 2001
4. Vám-Zoll VPOP lapja (131. évfolyam, 2004. februári száma)
5. Dr. Takách Gáspár: A drog (Magyar Honvédség Egészségügyi Csoportfőnökség kiadványa 1998.)
6. Babus László r. ezredes: Mondj nemet a drognak (Budapesti Rendőr Szakközépiskola Szöveggyűjtemény I. 1998.)
7. Bayer István: A drogok történelme (Aranyhal könyvkiadó 2000. Budapest.)

Internet

Felhasznált jogszabályok:

1. 1962. évi LXIII. törvény Adatvédelmi törvény
2. 1/1968 (V. 12.) BM- EÜM együttes rendelet a kábítószer termelésének, gyártásának, feldolgozásának, forgalomba hozatalának, raktározásának és használatának szabályozásáról

3. 1995. évi C. törvény a vámjogról, a vámeljárásról, valamint a vámigazgatásról
4. 1998. évi LXXXVII. törvénnyel módosított 1978. évi. IV. törvény a büntető törvénykönyvről
5. 1973. évi I. törvény a büntetőeljárásról.
6. Magyar Vámtörvény tervezet a Vám- és Pénzügyőrségről
7. PM rendelet tervezet a Vám- és Pénzügyőrség szervezetéről, hatásköréről és illetékességéről
8. 71/2003. (VI. 18.) VPOP utasítás a Vám- és Pénzügyőrség nyomozó hatóságai hatáskörébe tartozó visszaélés kábítószerrel bűncselekmény felderítése esetén teendő elsődleges intézkedésekről

Melléklet

[1] A dolgozat lezárásának ideje: 2004. március 1.